

התקשרות

191409 / Fraidin Levi, JEM

"דווקא להקים משפחה גדולה עם בנים ובנות ונכדים"
מכתב אישי מיוחד של הרבי לסופר ניצול השואה אלי ויזל

הוראה מיוחדת להורים שבתם חלטה:
להדפיס ספר שיחות או מאמרים לרפואתה
לרגל "חג הספרים" ה' טבת

ביום חמישי ציינו את יום "דין נצח", שאצל הרבי היה ל"חג הספרים". יום שמעלה על נס את הספר התורני. לנושא זה הקדשנו את המדור "ניצוצי רבי" עם סיפורים מיוחדים והתייחסויות של הרבי בנושא הספרים.

הרבי קרא לרכוש ספרים חדשים, להוציא לאור ספרים והעיקר - לפתוח את הספרים וללמוד בהם עוד ועוד עד שייבלו מרוב שימוש. ברוך ה', בעינינו אנו רואים איזו התחדשות ונביעה עצומה יש בעולם ההוצאה לאור התורני בכלל והחסידי בפרט, כך שכל אחד וכל אחת יכולים למצוא את המקום שליבם חפץ בכל תחום שהוא בתורה ופשוט ללמוד וללמד.

בתקופת ההמתנה לפני שפרצה מלחמת המפרץ בשנת תנש"א, בשיחה בעשרה בטבת, הרבי דיבר על נושא השואה בצורה נדירה. הרקע היה אמירה של אדם מוכר שעלולה לבוא שואה שנייה על יהודי הארץ בגלל שאינם שומרים מצוות, חס ושלום. הרבי דיבר בכאב נורא על התפיסה והדיבורים האלה, והסביר שקדושי השואה היו קורבנות שנהרגו על קידוש השם.

השבוע בגיליון הבאנו מכתב מיוחד של הרבי לאלי ויזל, מניצולי השואה המפורסמים בעולם, שאפשר ללמוד ממנו דברים רבים על היחס הנכון של יהודי מאמין לשואה.

03 הישיבות הן יסוד קיומו של עם ישראל. יעקב אבינו ייסד ישיבה במצרים, ורק אז ירד בעצמו. אם במצרים, בגלות הקשה, ישבו ולמדו תורה בישיבות - היום בוודאי שכך צריך להיות. זה בדיוק הזמן להקים ישיבות, לתמוך בישיבות וללמוד בהן.

התועודות עם הרבי

04 ההתגלות של ה' ליעקב באמצע הדרך למצרים, מלמדת אותנו על ההבדל בין צער לבין פחד וגם על הקשר ביניהם. דברי ה' אל יעקב באותו מעמד אקטואליים לכל אחד מאיתנו ומאירים את דרכנו כיום.

שיעור בלקוטי שיחות

11 ביקור נדיר: ראש הממשלה מנחם בגין מבקר אצל הרבי.

תמונה מספרת

12 אלי ויזל היה אחד מניצולי השואה המפורסמים בעולם ודמות משפיעה מאוד ברחבי העולם. בשנת תשכ"ד, פחות מעשרים שנה אחרי המלחמה, הרבי כתב לויזל מכתב (באידיש) שאפשר ללמוד ממנו רבות על הגישה הנכונה של יהודי מאמין לשואה. קטעים מהמכתב המיוחד.

מכתב מבואר

14 למה חשוב שהספרים יודפסו בגודל שיתאים למדף, אילו ספרים צריך שיהיו לכל ילד בחדרו, והוראה מיוחדת להורים שבתם חלתה: להדפיס ספר שיחות או מאמרים לרכואתה.

ניצוצי רבי

16 קטע ממכתב כללי מח"י אלול תש"מ שמדגיש את "הקהל" כקריאה לעיסוק בחינוך הילדים והילדים ביהדות.

"למען ישמעו ולמען ילמדו" - הקהל בתורת הרבי

21 אורחים שאינם שומרי תורה ומצוות הגיעו להתארח בשבת. האם עלולה להיות בעיה עם היין שעל השולחן?

שו"ת אנ"ש

לוח השבוע - 18 • עת לדעת - 19 • שניים מקרא ואחד תרגום - 23 • זמנים ושיעורי השבוע - 22

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
 יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
 עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

6084000 • ISSN 7474-0793 • גיליון 1481

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
 לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
 מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
 צוקללה"ה נבג"מ זי"ע

הישיבות הן יסוד קיומו של עם ישראל

(התוועדות שבת פרשת שמות תשי"ג)

גלות קשה יותר. אפילו תבן משלהם לא היה לבני ישראל, והיה עליהם לשוטט במדינה זרה לחפש תבן, בשעה שהנוגשים עמדו עם שוט על הראש ועל הכתף, ולמרות זאת - ישיבות החזיקו.

[...] יש תלמידים הטוענים שקשה להם ללמוד כפי הראוי, מפני שהם חייבים תחילה להבטיח לעצמם פרנסה. אין ביכולתו ללמוד בשלוה, מפני שדוחקת במוחו המחשבה: במה יפרנס את ילדיו שהקדוש ברוך הוא ייתן לו לאחר שיגיע לעונת השידוכים ויעסקו בדבר, וימצא את בת זוגו, וישתדך, וינשא, ואחר כך ייולדו ילדים בשעה טובה ומוצלחת? כן דואג הוא מה ישאיר להם לאחר מאה ועשרים שנה [- לאחר פטירתו]. ובמילא יוצא הוא לרחוב וחושב על "תכלית" [- תכל'ס, פתרון מציאותי] של פרנסה.

מניין באה הרגשה כזו לתלמידי ישיבות? מאוויר הרחוב. למרות שכ"ק מו"ח אדמו"ר [- הרבי הריי"צ] אמר שהקרח (בארצות הברית) כבר נמס [- הכוונה לקרירות והאדישות הרוחנית], הרי עדיין יש מרחק בקרח בין היותו נמס לבין היותו רותח ב"פי ה' אַ-לֵהֶיךָ אֵשׁ אֶכְלָהּ הוא" [כלשון הפסוק בספר דברים].

אבל לא כך צריך להיות, וגם על זה ישנה הוראה מהנ"ל: במצרים - נוסף על כך שהייתה גלות קשה, היו בני ישראל דחוקים ולחוצים כל כך עד שלא קלטו כל מחשבה על דבר יציאה מן הגלות. בשעה שמשה רבינו הביא את בשורת הגאולה, "לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה". ובכל זאת, הרי אפילו קודם שבא משה ואמר "פקדתי", לא ערכו חשבונות מה תהיה ה"תכלית", אלא ישבו בישיבות ולמדו. ומכל שכן עתה לא צריך הראש להיות דחוק מהמחשבה "מה תהא התכלית", וצריכים לשבת וללמוד ללא חשבונות.

כתוב "וְאֵת יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גְּשֻׁנָּה", ומפרש רש"י בשם המדרש: "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה".

כאשר הקדוש ברוך הוא ציווה ליעקב ללכת למצרים, דאג יעקב מקודם לכן שיהיו שם ישיבות. למרות שהקדוש ברוך הוא הבטיחו שיילך עימו, השתדל יעקב להכין לפני כן ישיבות, ורק אז הלך למצרים יחד עם הקדוש ברוך הוא, משום שהישיבות הן יסוד קיום בני ישראל.

הישיבות שיסד יעקב אבינו התקיימו בכל משך הזמן שהיו בני ישראל במצרים, [כפי שאומרים חז"ל] ש"מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. היו במצרים - ישיבה עמהם". בכל הזמנים ובכל המקומות בהם היו בני ישראל, אפילו בגלות מצרים שהייתה גלות קשה מאוד, היו ישיבות בהן ישבו ולמדו תורה, שכן, כאמור, הישיבות הן יסוד קיומו של עם ישראל.

[...] יש כאלה הטוענים, שעתה אין הזמן מתאים לקיום ישיבות. במצב קשה שכזה דיגם ב"תלמוד תורה", ואם כבר ישיבות - לא ישיבות כפי שהיו בעבר כו'. על כך היא ההוראה מגלות מצרים: שם, במצרים, היה המצב קשה הרבה יותר מאשר עתה, ובכל זאת לא ערכו חשבונות ולמדו תורה. ואם כן, בימינו כשהגלות קלה הרבה יותר מאז, ולימוד התורה נעלה הרבה יותר מאז - ודאי שאין לערוך חשבונות, ויש צורך בישיבות.

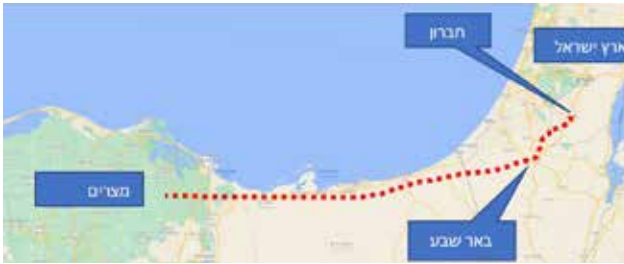
וכן הוא בנוגע להחזקת ישיבות: יש מי שטוען שעתה מצבו דחוק - דחוק במוח ודחוק בכיס - ורק כאשר יאכל, ישתה ויישן כל צרכו, וירווח לו בכיסו, אזי ייתן לישיבה, ואף יבצע מסירת נפש וייתן את ילדיו לישיבה עד גיל שלוש עשרה שנה. צריכים לומר לו: מצרים הייתה

יורדים למצרים

פרשת ויגש נפתחת ברגע שיא בסיפור יוסף ואָחיו. יוסף חושף את זהותו בפני אחיו והם מתאחדים מחדש. ואז מבשרים האחים ליעקב אביהם את הבשורה הבלתי נתפסת, ומזמינים אותו לרדת למצרים ולחיות תחת חסותו של יוסף.

יעקב משתוקק לראות את בנו אהובו, עליו התאבל יותר מעשרים שנה וסירב להתנחם. הוא מקבל בחפץ לב את ההזמנה לרדת למצרים ולהינצל מהרעב הנורא השורר בארץ. "וַיֵּרָא אֶת הָעֵגְלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ, וַתַּחֲזִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל: רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי, אֲלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרְם אָמוֹת^א". משפחת יעקב אורזת את מיטלטליה ויוצאת למסע שיתברר כהיסטורי, מחברון דרומה למצרים.

המסע מחברון למצרים נמשך מן הסתם שבועות. זו הייתה משפחה גדולה בת עשרות נפשות, עם נשים וילדים, מקנה ורכוש רב. עצירה אחת לפחות מתוארת בתורה, בבאר שבע ששכנה אז על גבולה הדרומי של הארץ.

העצירה בבאר שבע לא הייתה סתם עצירה למנוחה והתרעננות להמשך הדרך. התרחש שם מאורע משמעותי. כך מספרת התורה:^ב

וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, וַיָּבֹא בְּאֶרֶץ שִׁבְעַת וַיִּזְכַּח זָכָחִים
לְאֱלֹהֵי אֲבִיו יַעֲקֹב.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמֵרָאת הַלַּיְלָה, וַיֹּאמֶר: "יעקב יעקב".
וַיֹּאמֶר: "הֲנִנִּי".
וַיֹּאמֶר: "אֲנֹכִי הֵאֱלֹהִים אֲבִיךָ. אַל תִּירָא מִצְרִימָה, כִּי
לֹנִי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם. אֲנֹכִי אֶרְדָּ עִמָּךְ מִצְרִימָה, וְאֲנֹכִי אֶעֱלֶיךָ גַם
עִלָּה".

כשהשיירה עוצרת בבאר שבע, יעקב מקריב לה' קורבנות. כלילה הוא זוכה להתגלות אלוקית מיוחדת. ה' מעודד את יעקב ואומר לו שהירידה למצרים היא החלטה נכונה ושאינ

א. פרשתנו, מה, כז-כח.
ב. שם, מז, א-ד.

שיעור בלקוטי שיחור

רגשות מעורבים

ההתגלות של ה' ליעקב באמצע הדרך למצרים, מלמדת אותנו על ההבדל בין צער לבין כחד וגם על הקשר ביניהם. דברי ה' אל יעקב באותו מעמד אקטואליים לכל אחד מאיתנו ומאירים את דרכנו כיום.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק ל, שיחה שלישית לכרשת ויגש.

עריכה:
הרב דויד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ

לו מה לדאוג. למה ה' צריך 'להרגיע' את יעקב? - כך משלים לנו רש"י:

אל תירא מרדה מצרימה - לפי שהיה **מיצר** על שנזקק לצאת לחוצה לארץ.

הרעב בכנען והמפגש הצפוי עם יוסף מניעים את יעקב לרדת למצרים, אך לא בלב קל. יעקב היה מודע למשקל ההיסטורי שעל כתפיו. הוא מבין שבצעד הזה הוא לא רק מעביר כתובת, אלא מתחיל למעשה את התוכנית שהוכתבה בברית בין הבתרים - גלות במצרים ואחריה הגאולה והמסע אל הארץ המובטחת. החלטה כה גורלית שתשפיע על ההיסטוריה, לא יכולה להתקבל בלי חששות.

יעקב גם חשש מהצפוי לו ולמשפחתו במצרים. התרבות המצרית הייתה ירודה מבחינה מוסרית, רחוקה כל כך מהאמונה של יעקב ומתפיסת עולמו. אנחנו יכולים לתאר לעצמנו את החרדה שאחזה ביעקב: האם התרבות המצרית המקולקלת לא תהרוס את כל מה שהוא בנה? האם ילדיו ימשיכו לשמור על זהותם ועל הייחודיות שלהם שם במצרים?

לכן ה' כמו מניח יד על כתפו של יעקב ואומר לו: "אל תירא". ההחלטה קשה ולא פשוטה, אבל נכונה.

למה רק עכשיו?

אלא שכאן מתעוררת שאלה פשוטה:

תמוה: מהו תוכנה של אמירה זו "אל תירא מִרְדָּה [מצרימה]", שמשמעה שיעקב היה עדיין בספק ומפחד לירד למצרים?

אמירה זו היתה מתאימה לפני החלטתו לירד למצרים, ועל כל פנים קודם שהתחיל לירד בפועל!

אפשר להבין שהחשש של יעקב מפני הירידה למצרים הלך והתעצם ככל שהתקרר רגע היציאה למסע למצרים. ברור שהוא התחיל לחשוש כשהוא עמד לקבל את החלטה הגורלית על חייו וחיי צאצאיו לעתיד. אז למה ה' לא מרגיע את

יעקב אז, לפני שהוא יוצא לדרך? למה ה' מעודד אותו ואומר לו "אל תירא", רק אחרי שהמסע כבר התחיל למעשה?

נחשוב על אדם צעיר שמקבל בשורה רפואית איומה. התחושות הראשונות שמציפות אותו הן הלם ופחד. אחר כך הוא עובר לשלב המעשי ומחפש את הטיפול הטוב ביותר. הוא נוסע לחו"ל לטיפול חדש, ארוך ויקר, שעשוי להציל את חייו. הדרך עדיין ארוכה ומלאה חרדות. ואז יבואו ההורים שלו להיפרד ממנו בשדה התעופה, יחבקו אותו ויגידו "יהיה בסדר". מה נאמר להם? - "עכשיו באים?! איפה הייתם עד עכשיו?!". את הביטחון והעידוד הוא צריך כבר בתחילת הדרך. הוא זקוק ליד המלווה ולכתף התומכת הרבה לפני ההמראה.

"אל תירא מִרְדָּה מצרימה", אומר ה' ליעקב. האם יעקב לא ציפה לשמוע את המילים האלה יוצאות מפי ה' הרבה לפני החנייה בבאר שבע?

לא כחד, מועקה

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

"יראה" היא רגש של דאגה ממאורע בעתיד שאפשר שיזיק לו, ו"מיצר" מורה על רגש של דוחק וצער ועגמת נפש² ומתאים גם בקשר לצרה ודאית שבהווה³ או שבעבר.

"אל תירא מרדה מצרימה" אין פירושו שהיה ירא ומפחד להתחיל, אלא "לפי שהיה מיצר על שנזקק לצאת [לחוצה לארץ]", היינו שהיה מצטער על הפעולה שהיה עושה בפועל.

באופן טבעי, סברנו שיעקב חרד ודואג מהעתיד הלא נודע שצופנים החיים במצרים לו ולמשפחתו. אבל אם נחזור לדברי רש"י שציטטנו נבין את זה אחרת. יעקב לא פחד, הוא הצטער. "היה מִצָּר". וזה הבדל גדול. המילים "ירא" ו"מיצר" מתארות שתי תחושות שונות מאוד: פחד, ומועקה. פחד נובע מדאגה מהעתיד הלא ידוע, ואילו מועקה

1. ראה אברבנאל כאן השאלה ה"ז.

2. ראה פרש"י משפטים כג, כב. וראה שופטים ב, טו וברד"ק שם.

ג. ראה בגוף השיחה הערה 31 הקושי בביאור שהציעו המפרשים לשאלה זו.
ד. ראה בהערה 3 בגוף השיחה ביסוס הנחה זו מפרש"י במקומות נוספים.

ה. ראה בהערה 5 בגוף השיחה ביסוס הנאמר בפנים מפרש"י במקום אחר.

היא מצוקה ותחושת קושי מההווה.

סיטואציה של פרידה או מעבר יכולה להמחיש לנו את ההבדל בין שתי התחושות. דוגמה אחת היא כאשר הורים מחתנים את הילדים שלהם והם 'מתעופפים מהקן' אל ביתם החדש. גם אם ההורים לגמרי שלמים עם הצעד ובטוחים שלילדים יהיה טוב ושהם יצליחו, בכל זאת גוש עומד בגרון והדמעות צפות. זה יכול להיות גם כאשר אנו עוברים דירה בגלל אילוץ כספי או מחליפים מקום עבודה. אנו שלמים עם ההחלטה, ויתכן שאפילו שמחים מההחלטה החדשה, אבל יחד עם זאת מרגישים מועקה בלב.

כעת נבין מדוע ה' מתגלה ליעקב ואומר לו את המילים המנחמות והמחזקות דווקא באותו לילה בבאר שבע, אחרי שהמסע שלו למצרים כבר התחיל:

באר שבע היא מקום הגבול³ - העיר האחרונה בדרומה של ארץ ישראל, שממנה יוצאים לחוץ לארץ.

ולכן, אף על פי שהליכתו מתחילה היתה על מנת לצאת מהארץ ולרדת למצרים, ונסיעתו זו היתה מתוך שמחה, וכמו שנאמר⁴ "ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות"... כאשר הגיע לגבול ארץ ישראל, בעמדו לצאת לחוץ לארץ בפועל, היה מיצר ומצטער על הבפועל, שנזקק לצאת לחוצה לארץ בפועל.

ואף שמיד בצאתו ממקומו (מחברון) ידע שהוא עתיד לצאת מן הארץ, מכל מקום, אינו דומה הצער על ידי הידיעה שסופו לצאת, להצער בעמדו לצאת בפועל ממש. וכנראה במוחש.

יעקב לא פוחד מהעתיד, קשה לו לשאת את ההווה. לא מפחיד אותו מה שעומד לקרות במצרים, קשה לו לעזוב את ארץ ישראל. ואת המועקה הזו הוא התחיל לחוש בעוצמה בדיוק

3. ראה יפה תואר (השלם) לב"ר פס"ח, (וה). וראה שם לב"ר פרשתנו פצ"ד, ד. מדרש הגדול פרשתנו (מו, א).
4. מה, כח. וראה פרש"י על הפסוק.

אז, באותו לילה בבאר שבע.

יעקב לא צריך שירגיעו אותו ויגידו לו "הכול יהיה בסדר". יעקב יוצא לדרך מחברון כשהוא יודע בבירור שזה הדבר הנכון לעשות. בכנען אין מזון, ובמצרים מחכה לו המפגש עם יוסף ואלו עומדות להיות השנים המאושרות והשלמות בחייו. יעקב גם בטוח במאת האחוזים שהחינוך והערכים שלו הונחלו בהצלחה לילדיו ואפילו במצרים הם לא יאבדו את זהותם. וחשוב אולי יותר מכל: הוא יודע שזו התחלה של מסע ליצירת עם ישראל. את ההחלטה לרדת למצרים הוא מקבל בלב שלם ורגוע, למעשה הוא אפילו מתרגש ושמח כשהוא חושב על המפגש הצפוי עם יוסף.

אבל זה שזה נכון לא הופך את זה לקל. הוא לא פוחד, אבל כן קשה לו. והקושי הולך ומתגבר כשמגיע הרגע לעזוב. כל עוד הוא בגבולות הארץ, הצער של יעקב על עזיבת הארץ עדיין תיאורטי. עד באר שבע, הוא עדיין בארץ אבותיו. המשך המסע מבאר שבע, נקודת ביקורת הדרכונים של היציאה מארץ ישראל, הופך את התוכנית התיאורטית לחוויה מוחשית. ברגע הזה, כשיעקב יושב על הגבול בטרמינל בבאר שבע ומתכוון לצאת את שערי הארץ, אז הקושי ממלא אותו. פתאום "היה מיצר על שנזקק לצאת לחוצה לארץ". בדיוק כמו בעת פרידה. אנו יודעים על הנסיעה ומתכננים אותה שבועות וחודשים מראש. ובכל זאת, ברגע שזה קורה, פתאום מתעוררים הרגשות ואי אפשר לעצור בעד הדמעות.

עכשיו ה' מתגלה אליו ואומר לו: "אל תירא מרדה מצרימה", כי זה בדיוק הזמן לתת לו כוח ולחזק אותו.

קשה לעזוב את הארץ

מה באמת הפריע ליעקב? מדוע היה לו קשה כל כך לעזוב את הארץ למצרים? - נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

בעת יציאה זו כבר היו שבָּעֵים נפש מלבד נשי בניו⁵, והרי זה התחלת בני ישראל כעם בפני עצמו.

דלכאורה, המקום שלהם והמוכשר

1. ראו בגוף השיחה הערה 33 דעה אחרת.

5. פרשתנו מו, כז.

משפחה קטנה, שלקחו תרמיל ומקל ויצאו זמנית להשיג מזון. כאן זה סיפור אחר. זה כבר עם שעוזב את המולדת לתקופה לא קצרה.

ליעקב אין ספקות והתלבטויות. הוא יודע שהירידה למצרים היא חלק מהתוכנית שה' התווה כבר בברית בין הבתרים, כשאמר לסבו אברהם: "גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם". אבל רגשית זה קשה לו. בארץ ישראל יעקב הרגיש בבית, הוא ידע שזה המקום הנכון והמתאים לעם ישראל, וששם הוא נועד לפרוח ולהתפתח. וכשהגיעה העת לעזוב, זה כאב לו והיה לו מבחינה רגשית.

נחשוב על אמא ששולחת את הבן הצעיר שלה לשיבה רחוקה, שם הוא שוהה בפנימייה. היא יודעת שאלה החיים, ושעם כל הקושי המהותי מהבית ומהגעגועים זה יהיה לטובתו ובעזרת ה' הוא יתפתח ויצמח מתוך האתגרים שמצפים לו שם. אבל בכל זאת, הבית הוא המקום הטבעי שלו. הפרידה כואבת.

על זה ה' עונה ליעקב: "אל תירא מרדה מצרימה, כי לגוי גדול אשימך שם". מה המסר שמעודד את יעקב? - מסביר הרבי:

ועל זה נענה "כי לגוי גדול אשימך שם" - דאדרבה, ה"גוי גדול" דעם ישראל יושג דוקא "שם", בחוץ לארץ.

הקדוש ברוך הוא מנחם את יעקב ואומר לו: אל תראה במסע הזה גלות ועקירה, משום שהפריצה הגדולה תבוא דווקא במצרים. בתוך מאתיים ועשר שנים בלבד, תהפוך המשפחה בת שבעים הנפשות לאומה גדולה שתמנה לא פחות משש מאות אלף איש. וזה יקרה דווקא מתוך הגלות, כי "כאשר יענו אותו - כן ירבה וכן יפרוץ". כדי שעם ישראל יהפוך ל"גוי גדול", עם סגולה עם ייעוד אלוקי, המשפחה של יעקב חייבת לעבור את התהליך של הירידה למצרים והשעבוד. זה יזכך אותם ויהפוך אותם לקדושים וראויים להיות העם הנבחר". לכן הברכה הגדולה, הצמיחה והשגשוג יקרו דווקא "שם" ולא בארץ. הידיעה הזו מקלה על הכאב ונוסכת ביעקב עידוד ושמחה.

הוא ארץ כנען, ארץ מגורי אביו, הארץ שהובטחה לכל אחד ואחד משלשת האבות, ובה יהיה לגוי גדול, כהבטחה הקדוש ברוך הוא לאברהם "ואעשך לגוי גדול" - בארץ ישראל דווקא⁶.

ולכן דוקא ביציאה זו היה מיצר על שנוקק לצאת לחוץ לארץ, מאחר שמקומם של "נפש בית יעקב" היה צריך להיות (לדעתו) בארץ כנען.

יעקב כבר עזב בעבר את ארץ הקודש, כשנמלט מאימת אחיו עשיו שרצה להרוג אותו. הוא שהה בבית דודו לבן בחרן עשרים שנה, לפני שחזר אל ארץ מולדתו. ובכל זאת, היציאה הזו מארץ ישראל למצרים הייתה שונה. כאן יעקב "היה מיצר". מדוע?

שנים רבות קודם לכן ה' הבטיח לאבות, וחזר על ההבטחה הזו מספר פעמים, שזרעם יהפוך לאומה גדולה שתירש את הארץ. אברהם לא זכה לראות זאת, גם יצחק לא. עבורם זו הייתה נבואה עתידית, שעתידיה להתרחש מתישהו בפרקים הבאים של ההיסטוריה. אבל בשנים האחרונות לפני הירידה למצרים, יעקב חש שההבטחה של ה' מתחילה להתגשם.

לאברהם וכך גם ליצחק היה בן ממשך אחד, ואילו הוא כבר רואה שנים עשר בנים שכל אחד מהם התחתן והביא לו עוד נכדים. אם סופרים רק את הצאצאים הביולוגיים של יעקב מגיעים כבר לשבעים נפש, וזה בלי לספור את המצטרפים למשפחה בקשרי נישואים. זה כבר שבט מכובד וגדול מאוד. יעקב רואה כאן את ההבטחה האלוקית מתחילה להתגשם מול עיניו.

יעקב יודע עוד משהו: המקום הטבעי של עם ישראל הוא בארץ ישראל. ההבטחה החוזרת ונשנית של ה' כללה תמיד את שני המרכיבים יחדיו: הבנים והארץ. עתידו של עם ישראל הוא בארץ ישראל - הבין יעקב. כשאברהם או יעקב יצאו לחוץ לארץ, זו לא הייתה עקירה של העם מארצו. אחרי הכול, זה היה איש אחד בודד, או

6. פרש"י לך טו, ג.

ז. ראו, למשל, בראשית, טו, ה-ז, יז, ו-ח. ועוד.

ח. כפי שמוסבר בספרי המחשבה היהודית. ראו למשל תורה אור פרשת וארא.

ט. ב"ר פכ"ז בסופו, הובא בנוף השיחה (בסוף אות ה').

7. אבל דברי השם לאברהם "ואעשך לגוי גדול" בא"י דוקא אין הכוונה לעם ישראל בכלל, כ"א רק שכאן (בחו"ל) אי אתה זוכה לבנים, כפרש"י שם.

תצטער? אם יעקב לא מרגיש פחד או חרדה, אלא קושי מהעזיבה - למה ה' אומר לו לא לפחד? נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

אמירת "אל תירא" באה להסיר רק יראתו ופחדו של יעקב מהירידה למצרים, אבל לא זה ש"היה מיצר על שנוקק לצאת לחוצה לארץ".

כי רגש הצער על היציאה לחוץ לארץ אין להסירו, ואדרבה: צער זה הוא הוא המבטל את הטעם והענין הגורם היראה מהירידה למצרים!

מסתבר שה' מבקש לומר ליעקב עוד מסר בין השורות.

ה' לא רוצה שיעקב לא יחוש צער וקושי רגשי. להיפך, הוא רוצה לומר לו: המועקה שאתה חש ברגע הזה היא זו שתשמור עליכם שם במצרים. היא זו שתסייע לכם לשמור על זהותכם ולא להיטמע בתרבות המצרית.

אם יעקב היה לוקח בקלות את היציאה מארץ ישראל, זו הייתה בעיה. זו הייתה סיבה לדאגה אמיתית לעתידו של עם ישראל. דווקא המועקה היא סימן מובהק לקשר הנפשי החזק אל הארץ. אם הם יצליחו לשמר את הקשר הזה, יעקב ובניו והדורות הבאים ישמרו על זהותם גם כשזה יהיה קשה מאוד, ובסופו של דבר יוכלו לשוב לארצם ולמקומם הטבעי כעם.

הקדוש ברוך הוא התווה את הדרך. הוא קבע שהצמיחה הדמוגרפית והרוחנית של עם ישראל תתרחש דווקא בגלות במצרים, ודווקא בשנות השעבוד ועבודת הפרך. אבל תנאי הכרחי להצלחה הוא שהם לעולם לא ירגישו שם בבית, שהם תמיד יראו בעצמם נטע זר. רק אם הם ישמרו את הזיקה הנפשית והרגשית לארץ אבותיהם, הם יוכלו לשוב אליה.

שוב, שעת פרידה היא המחשה מעולה. נער עוזב את הבית ללימודים. הוא חש מועקה, קשה לו לעשות את זה - וזה מעולה. זה סימן שהקשר שלו עם הוריו מצוין ובריא. הוא לא ישכח בקלות את המורשת והחינוך שינק בבית. צריך לדעת להתמודד עם הגעגוע, אבל אסור לנטרל אותו ולכבות אותו. להיפך: אם הילד היה אדיש לפרידה מהוריו, היה מקום לחשש. זה איתות אזהרה מעורר חרדה לגבי העתיד: האם הוא בוגר מספיק לצעוד בעצמו בשביל החיים? האם הוא

המדרש¹ מספר על דיאלוג מרתק בין אחד מגדולי התנאים לבין אדם שכפר בתורה:

אָפּיקוּרָס אָחַד שָׁאַל אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה. אָמַר לוֹ: "אֵינְ אַתָּם אוֹמְרִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד?"

אָמַר לוֹ: "הֵן".

[שאל האפיקורוס:] וְהָא פְתִיב "וַיִּתְעַצֵּב אֶל לְבוֹ!"

[נאמר בתורה שה' היה עצוב בגלל התנהגותם של אנשי דור המבול. מתריס האפיקורוס: האם הקדוש ברוך הוא לא צפה זאת מראש? אם הוא רואה את הנוול, מדוע הוא 'מתעצב אל ליבו']?

אָמַר לוֹ: "נוֹלָד לָךְ בֶּן זָכָר מִמְּיָה?"

אָמַר לוֹ: "הֵן".

אָמַר לוֹ: "מָה עֲשִׂיתָ?"

אָמַר לוֹ: "שִׁמְחָתִי וְשִׁמְחָתִי אֶת הַכֹּל".

אָמַר לוֹ: "וְלֹא הָיִיתָ יוֹדֵעַ שְׁסוּפּוֹ לְמוֹת?"

אָמַר לוֹ: "בְּשִׁעַת חֲדוּתָא חֲדוּתָא, בְּשִׁעַת אָבְלָא אָבְלָא" [בעת שמחה שמחים, ובעת אבל אבלים. כל דבר בזמנו].

אָמַר לוֹ: "כֶּף מַעֲשֵׂה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא".

כולנו יודעים על דברים מכאיבים ואירועים מצערים שעתידים לפקוד אותנו בעתיד. אנחנו יכולים להדחיק אותם, ויכולים גם להתכונן אליהם. אבל שום דבר לא ישווה לעוצמת הרגשות והתגובות שלנו כשזה יקרה באמת.

אל תירא, תצטער

נותרה לנו עוד שאלה אחת לפתור. בלשונו של הרבי:

מכיון שהכוונה בהבטחת הקדוש ברוך הוא היא להסיר צערן של יעקב (מה ש"היה מיצר"), מדוע נאמר בה "אל תירא"?

למה ה' אומר ליעקב "אל תירא", ולא "אל

1. בגוף השיחה מדייק הרבי את הדברים בלשון רש"י (בדרך הרמז).

הרוחני שלנו, העובדה שכואב לנו שאנחנו לא לומדים מספיק או לא מהדרים מספיק, הגעגוע למצב טוב יותר, לשעה של התעלות, הם רגשות חיוביים לגמרי שעלינו ללבות.

יתירה מזו, שתי הדרישות הללו מפרות זו את זו. המועקה מבעיות במצב הרוחני האישי והגעגוע שלנו לעבוד את ה', הם אלו שיחד עוזרים לנו לא לפחד ולהתגבר על כל קושי ומכשול.

צער הגלות

"אל תירא" הוא בראש ובראשונה מסר אישי ליעקב. אך לא פחות מכך, התורה מלמדת אותנו כיצד אנחנו צריכים לחוש כלפי הגלות שבה אנחנו מצויים. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

דברי הקדוש ברוך הוא ליעקב בירידתו לגלות מצרים ענינם הוראה (גם) לבנינו בכל הדורות והמקומות בהיותם בגולה.

שהרגש והיחס להגלות צריך להיות בשתי תנועות הפכיות:

מחד גיסא [- מצד אחד], על כל אחד ואחד מבני ישראל לדעת שאין להם לירא ולפחד מהגלות, כי מכיון ש"לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל... אבינו מלכנו יתברך הגלנו מאדמתנו ושלחנו בגלות"⁸, הרי מובן שניתנו לנו כל הכוחות הדרושים להתגבר על כל המניעות והעיכובים כו' שבזמן הגלות ולעבוד עבודתו יתברך כדבעי.

ויתירה מזו - דוקא על ידי העבודה בגלות, מבלי להתחשב בכל ההעלמות וההסתרים על קיום התורה והמצוות והמלעיגים כו', באה לידי גילוי גדלותם ותוקפם של בני ישראל - "לגוי גדול אשימך שם"⁹.

אמנם מאידך, ביחד עם שלילת היראה מן הגלות, צריכים להרגיש את ה"מיצר" וצער

די בשל להבין את משמעות הסכנות שאורבות לו בדרך? אם קשה עליו הפרידה, סימן שהוא מחובר רגשית לבית חם, אוהב ותומך. זה יכול בהחלט להרגיע את ההורים: החינוך שהענקתם לו חדר בעצמותיו.

זה מה שה' אומר ליעקב: זה בסדר שכואב לך. אדרבה, זה מה שמצופה ממך ועליך לשמר את הרגש הזה. למה? כי רק אם **כן תצטער, לא תירא**.

היחס בין התחושות הללו צריך להיות תמיד במינון נכון.

הורה שלא נותן לילד לצאת מהבית מפחד הסכנות שבחוץ, חוסם את הילד שלו מלגדול ולהתפתח. מצד שני, הורה שאנן שאדיש לגבי מקומות הבילוי של הילד שלו נוהג בחוסר אחריות משווע.

הפחד המשתק מפעולה איננו חיובי, ומצד שני גם אין מקום לעליצות ושאננות. כלל האצבע הוא: "להצטער ולא לירא". כלומר, להיות רגיש ולהישמר, אבל לא להתאבן ולאבד עשתונות.

כך גם למשל כאשר מדובר בפרנסה. הפחד מליזום ולהיות עצמאי הוא טוב או רע? ובכן, חייבים לשמר את הפחד כדי להינצל מסכנות, אבל אי אפשר להתלבט ולהסס כל הזמן. צריך להיות שלם עם ההחלטות שקיבלנו, ולקפוץ למים. החשש שמקנן בנו תמיד הופך אותנו לזהירים ושומר שהסיכונים שאנו לוקחים יהיו מחושבים.

כמובן, המסר לחיים של "להצטער ולא לירא", צריך להנחות אותנו בראש ובראשונה בנוגע לדבר האמיתי האמור להעסיק אותנו בחיים - עבודת ה'.

יש הבדל יסודי בין תחושה של מועקה וצער, לבין חשש ופחד. הפחד, החשש וההתלבטות: "האם כדאי לי לעבוד את ה'?", "האם אני מסוגל?", "האם אני באמת יכול להיות חסיד אמיתי כפי הנדרש?". אלו רגשות שליליים שעומדים בדרךנו ומפריעים לנו לקיים תורה ומצוות, שעלינו להתגבר עליהם ולנטרל אותם. על כך אומר לנו ה': "אל תירא!".

אבל מצד שני, המועקה בגלל המצב

8. לקו"ד ח"ד תרצב, א. סה"מ תרפ"ז ע' קצו.

9. כמבואר בכ"מ, ראה ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא (סה"מ תרמ"ח ע' קפו. סה"מ תרפ"ה ע' רנו. סה"מ אידיש בתחלתו). ד"ה אני ישנה תש"ט. ובכ"מ.

לבחור לעבוד את ה' ולעשות את רצונו. מצד שני, זה לא אומר שנוח לנו ו"הכול טוב". ממש לא. זה צריך להציק לנו ולא לתת לנו מנוחה. צריכה לבעור בנו התחושה שאנחנו לא במקום הטבעי שלנו, וכל יום שבו הגאולה מתמהמהת גובר הצער על כך שלא זכינו.

התורה מגלה לנו כאן יסוד חינוכי עצום: רק אם נצטער, לא נירא. מה באמת נותן את הכוח לעמוד בקשיים של המצב הרוחני בגלות? התחושה הפנימית ש"זה לא בסדר". כשיהודי חי בתחושה שהמצב הטבעי והנכון הוא הגאולה, וכל עוד זה לא קורה הוא מרגיש מועקה - זה מה שנותן לו את החוסן לעמוד ולהצליח ללא מורא מכישלון רוחני.

מי שצר לו על הגלות, התורה והמצוות הן העיקר בחייו, הוא נושא את יהדותו בגאווה וכל הדברים הנוצצים שיש לעולם הזה להציע נתפסים בעיניו כהבלים. ואז הוא יודע מה התשובה בדילמות כמו האם להתפשר ברמת החיים או בהידור מצווה, האם לבחור עבור הילדים את בית הספר הקרוב והנוח יותר או את החסידי והחינוכי יותר, והאם להשקיע יותר בקינוח או בדברי התורה לסעודת השבת.

ולבסוף, המועקה מהתמשכות הגלות צריכה לגרום לנו להיות פעילים ולהביע את המצוקה הזו בקול גדול. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

וצער זה (ש"מיצר" לו) צריך כל אחד מישראל לבטא ולגלות על ידי צעקתו להקדוש ברוך הוא: "עד מתי קץ הפלאות!"¹¹, "עד מתי [אלוקים] יחרף צר!¹²", ולדרוש וכו' את הגאולה מהקדוש ברוך הוא, כמדובר פעמים רבות ממדרשי חז"ל ומדברי הפוסקים הראשונים והאחרונים אשר מפיהם אנו חיים.

וצעקה ודרישה זו עצמה מזרזת ומקרבת עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, "ואנכי אעלך גם עלה"¹³, במהרה בימינו ממש.

של הגלות. היינו שהיחס למצב הגלות לא יהיה חס ושלום ברגש של שלווה ומנוחה, אלא, אדרבה - בתנועה של צער תמידי על זה שבני ישראל אינם נמצאים במקומם האמיתי כי אם כבנים שגלו מעל שולחן אביהם¹⁰; ולא רק הבנים וכנסת ישראל נמצאים בגלות ובשביה כו', אלא כדברי ה' ליעקב "אנכי ארד עמך מצרימה", שכינתא בגלותא [- השכינה בגלות].

ושני הרגשים אלו, העדר היראה מן הגלות והרגשת צער הגלות, תלויים זה בזה: כח זה באדם להתרומם למעלה מן הגלות עד שלא יירא ויפחד ממנו, בא ונמשך מההרגש וההכרה שאין הגלות מקומו האמיתי, והוא מצטער על המצאו בגלות ומשתוקק תמיד לצאת ממצב הגלות ולשוב למקומו האמיתי. והשתוקקות זו גופא [- עצמה] מגביהה אותו למעלה מן הגלות, עד שאין לו שום יראה ופחד מההעלמות והסתרים שבגלות.

כן להצטער, לא לפחד - כך הקדוש ברוך הוא מדריך אותנו להסתכל על החיים בעידן שלנו.

הגאולה היא לא רק עולם ורוד נטול צרות ודאגות. לפני ואחרי הכול, הגאולה היא מצב שבו מציאות ה' מוחשית ונוכחת בכל פרט בעולם. לכן אנחנו שואפים כל כך להגיע לימים האלה, ונדרשים לעשות ככל יכולתנו להביא אותם. אם נתחבר לשאיפה הזו בצורה אמיתית, לא נוכל לישון טוב בלילה. נחוש מועקה על כך שזה עוד לא קרה, שהחזון הזה עוד לא התממש ואנחנו עדיין בגלות.

כאן מלמדת אותנו התורה דבר חשוב. מצד אחד, אנחנו יהודים מאמינים בני מאמינים. אנו מאמינים באמונה שלמה שה' הוא זה ששלח אותנו לחיות בזמן הזה ובמקום הזה. שיש לנו משימה לבצע, ונתנו לנו את הכוחות לעמוד באתגרים הרוחניים. שלמרות שאנחנו לא רואים בעיניים איך "אין עוד מלבדו", אנחנו יכולים

11. דניאל יב, ו.

12. תהילים עד, י.

13. לביאור הפסוק, ראה לקו"ש חלק ל עמודים 181-2. וש"נ.

10. ברכות ג, טע"א.

ראש ממשלה אצל הרבי

תאריך: ב מנחם אב תשל"ז

"פגישתו של ראש הממשלה עם הרבי עוררה שימת לב בלתי רגילה בכל כלי התקשורת. תחנות הטלוויזיה האמריקניות שלחו את נציגיהם לסקר את האירוע", כך נפתח הדיווח של כתב 'קול ישראל' מביקור ראש הממשלה מנחם בגין אצל הרבי. זה אכן היה אירוע חריג ונדיר, שעורר עניין תקשורתי רב.

מנחם בגין נפגש עם הרבי לראשונה בשנת תשכ"א. הרבי שוחח איתו ארוכות על המצב החינוכי של הנוער בארץ, ועודד אותו להשקיע בהצלת נוער נושר ובחיזוק ערכים כמו אהבת הארץ ומידות טובות ובהעמקת הזהות היהודית. הרבי גם ביקש ודרבן את בגין לנצל את מעמדו והשפעתו להילחם במתקפות אנטי דתיות, ולסייע בנושאים שקשורים לחיזוק היהדות והמסורת בארץ.

בקיץ תשל"ז התחולל המהפך הפוליטי, ובגין עלה לשלטון. הוא הביא איתו לתפקיד רוח יהודית גאה. המונים התרגשו עד דמעות כשראש הממשלה הנבחר ביקר בכותל המערבי, קרא תהילים ואמר קדיש על בני משפחתו שנספו בשואה.

פחות מחודש לאחר כניסתו לתפקיד ראש הממשלה, נסע בגין לארצות הברית בכדי להיפגש עם נשיא ארצות הברית ועם ראשי הארגונים היהודיים בארצות הברית, ובמסגרת הביקור הרשמי ביקר בגין אצל הרבי. הביקור הצפוי עשה כותרות ועורר עניין רב. הרבי ביקש להדפיס לרגל הביקור מהדורה מיוחדת ומפוארת של קונטרס

"אהבת ישראל".

כך סיפור העיתונאי שלמה נקדימון, מקורבו של בגין: "בשעה 22:05 הגיעה למקום שיירת ראש הממשלה. בגין נסע בלימוזינה שחורה, לפניו ואחריה נסעו מכוניות משטרה שהפעילו את צופריהן. קהל הנאספים קידם את פני ראש הממשלה בתרועות, ובגין השיב להם בהינף יד. כאשר

מכוניתו של ראש הממשלה התקרבה אל הכניסה לבניין, יצא לקראתה הרבי - כמחווה נדירה - ופגש את בגין במדרגות הכניסה. הרבי מליובאוויטש נענה לבקשתו של ראש הממשלה מנחם בגין. הוא ניצב מול מצלמות הטלוויזיה של שלוש הרשתות העיקריות בארצות הברית, ובירך את אורחו: "אני מברך אותו ביותר ממאה אחוז ומאחל לו הצלחה שלמה, למען העם היהודי, למען ארץ ישראל, שיזכה לקרב את הגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו".

בגין פנה לעיתונאים והסביר מדוע ראה צורך לבוא במיוחד לפגוש את הרבי: "הרב שניאורסון הוא אחד מגדולי דורנו וזקניו. בישראל לא רק שמכירים אותו, אלא שומעים בקולו ונשמעים לעצתו. לפני יציאתי לוושינגטון לשיחות עם נשיא ארצות הברית, הרגשתי הכרח להיזעזע בו ולקבל את ברכת האדמו"ר מליובאוויטש".

למעלה משעתיים ארכה השיחה הפרטית של הרבי עם בגין בחדרו הקדוש של הרבי. בשעה רבע לאחת בלילה הרבי ובגין יצאו מהחדר, כשהרבי אוחז בידו של האורח. פניו של בגין קרנו מאושר והקהל שהמתין בחוץ פרץ במחאות כפיים.

"אני שבע רצון מההזדמנות שניתנה לי לשוחח עם הרב שניאורסון, המנהיג הידוע", אמר בגין לכלי התקשורת שחיכו במקום. "לקראת צאתי לוושינגטון אני מרגיש שמאחוריי עומדים לא רק העם היושב בציון, אלא כל העם היהודי ומנהיגיו בתפוצות".

בגין סיים את דבריו, נפרד מהרבי ונכנס לרכבו, והרבי המתין על מדרגות הכניסה ל-770 עד ששיירת המכוניות נעלמה מהאופק.

"להקים משפחה גדולה עם בנים ובנות ונכדים"

(אגרות קודש מתורגמות, כרך ג, עמוד 395)

"והעולם שתק"

פרשת היטלר אכן הביאה חידוש, אבל באפיק אחר - לא בממדי האסון ליהודים אלא בתחום ההתפתחות האנושית, התרבות והקידמה.

רבים האמינו - במיוחד בין אלו המכונים נאורים - כי במאה ה-20, לאחר שהשיגו קידמה כזו, עם מערכות פילוסופיות "גבוהות" שונות, עם השכלה גבוהה בהיקף רחב, עם מערכת בתי ספר כזו וכל כך הרבה אוניברסיטאות, עם תרבות מפותחת כזאת וגינוני נימוס נאים שכאלה - לא יכול להתרחש מה שהתרחש ב"ימים החשוכים של ימי הביניים". דעה זו קיבלה ביטוי בספרות, בעיתונות וגם בשיחות בעל פה של אישים והוגים מובילים. בכך רצו לסתור את הגישה ה"נושנה" של התנ"ך ש"חסד לאומים חטאת" [שאי אפשר לסמוך על חסדם של הגויים], ואת דעתו של רשב"י ש"הלכה ידוע שעשו שונא ליעקב" [ששנאת היהודים לא נובעת מסיבות כמו בערות ודעות קדומות אלא מושרשת עמוק הרבה יותר].

לפתע באה ההתמוטטות הגדולה, וכל התרבות והקידמה של המאה ה-20 התפוררה. התברר שאין כל סתירה בכך שאדם שמצד אחד הוא פילוסוף או משורר, עם גינוני נימוס נאים, ונערץ בחברה הגבוהה בסלון בברלין, ואותו אדם מגיע לטרבלינקה וכדומה ומבצע את כל אותם הדברים שבוצעו שם. ולא מדובר כאן על מקרים יוצאים מן הכלל, מפלצות בצורת אדם, אלא אודות 100 מיליון אנשים, עם שלם. ובתוך כך - בלשון כותרת ממאמרי - "העולם שתק" [סדרת מאמרים שאחר כך יצאה לאור בספר באותו שם, שעוררה הדים ברחבי העולם והעלתה למודעות את זוועות השואה]. ולזה עוד ניתן להוסיף כותרת משנה, שחלק נכבד ביותר מהעולם היה **מרוצה** מכך שה"דבר" [השמדת היהודים] מתבצע (גם) (או למרות) שהוא מבוצע על ידי אחרים).

אם פרשת היטלר אמורה לזעזע אמונה כלשהי, היא צריכה לא רק לזעזע אלא גם להוכיח בבירור, שאין להסתמך על הרגש של צדק ויושר אנושי, גם כאשר האדם רכש השכלה גבוהה והסכמה אוניברסיטאית, והוא גם בנו של אקדמאי מוסמך.

אלי ויזל היה אחד מניצולי השואה המפורסמים בעולם ודמות משפיעה מאוד ברחבי העולם. הוא חיבר ספרים על חוויותיו מהמחנות ועל העולם היהודי שלפני המלחמה, וזכה בפרס נובל לשלום. ויזל ביקר אצל הרבי מספר פעמים והתכתב עם הרבי רבות.

בשנת תשכ"ד, פחות מעשרים שנה אחרי המלחמה, הרבי כתב לויזל מכתב (באידיש) שאפשר ללמוד ממנו רבות על הגישה הנכונה של יהודי מאמין למוראות השואה. הרבי מסיים את המכתב בפנייה אישית לויזל ומדרבן אותו להינשא ולהקים משפחה. ואכן, זמן לא רב לאחר מכן ויזל התחתן, ויש מספרים שהוא זכה לקבל זר פרחים גדול ויפה שנשלח אליו מהרבי.

אנו מביאים כאן קטעים מהמכתב המיוחד.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

הכרחי להגדיל ולטפח את העידוד לבנות את העם היהודי, כעם יהודי, מן הבחינה הפשוטה של "ויפרו וירבו ויעצמו במאד מאד" - ההיפך הגמור של "הפתרון הסופי" שתוכנן.

כמו בכל הדברים, כך גם בזה, חשוב - בנוסף לעידוד המילולי - להראות דוגמא חיה. במיוחד אחד שחווה בעצמו את כל הדברים הללו, צריך בודאי להראות כי לא זו בלבד שהיטלר יימח שמו לא ניצח, אלא אדרבה, בהתרסה נגדו ונגד עוזריו, דוקא להקים משפחה גדולה עם בנים ובנות ונכדים.

הנני מרשה לעצמי לומר בכל התוקף, כי מבלי הַבֵּט (ללא קשר לשאלה) עד כמה חשוב לספר לדור הנוכחי מה קרה לנו, ועד כמה שלא יהיה זה קשה להשתחרר מאותם זכרונות וחוויית - המשימה הראשונה, לפי הבנתי, היא לקיים בעצמנו את ה"בעל כרחך אתה חיי", עם דגש על **אתה חיי**, כלומר, שהחיות תהיה מורגשת.

במילים אחרות: עליו לעשות כל מאמץ להתנתק ברגע זה מאותן החוויות ולהיכנס לסדר חיים, חיי נישואין, להקים בית יהודי ומשפחה יהודית. זה **בודאי** יתרום למפלתו של היטלר, שלא הצליח לגרום שיהיה חסיד ויז'ניץ אחד פחות [ויז'ל בא ממשפחת חסידי ויז'ניץ]. אדרבה, יגדל ילדים ונכדים, חסידי ויז'ניץ עד סוף כל הדורות. ואינני מתכוון כאן לסתם בדיחה, אף כי אינני מתעקש שיהיה חסיד ויז'ניץ או חסיד ליובאוויטש או סתם יהודי שומר תורה ומצוה. אך אם הדבר יכול להיות באופן זה, ודאי טוב. ומכיון שעבר בחייו דברים קשים, וכעת נמצא באמריקה, הרי אם ירצה באמת ישיג גם את זה. והשם יתברך יצליחו.

מכתב ארוך מדי? אם לאחר חג השבועות יינשא כדת משה וישראל במזל טוב, כדאית הכתיבה שלי וגם טרחת הקריאה שלו.

לצערנו ולבושתנו, חוששים לצאת בגלוי עם מסקנה מוחשית זו, שלא לדבר על התוצאות ההגיוניות שהמסקנה צריכה להוביל אליהן בנוגע לחיי היום יום. ההימנעות הבלתי מוסברת הזו נמצאת לצערנו גם אצל דוברים דתיים, וגם אצל כאלה שראו במו עיניהם מה אנשים מסוגלים לעולל אם משאירים אותם ברשות עצמם. וזאת, כאמור בתחילת המכתב, כי מחפשים להקל את החיים ולעשותם נוחים יותר, ושהשינה תהיה ערבה יותר. כי קל יותר ללכת יחד עם העולם, למרות שזהו אותו עולם ששתק, ובחלק גדול גם היה מרוצה בלבו.

להתריס נגד הנאצים

וכעת הנני מרשה לעצמי הערה אישית, הקשורה בשיחתנו כאשר נפגשנו בחדר. סדרת מאמריו "העולם שתק" עוררה בי שוב את הרעיון, שברצוני להביע כאן, בהזדמנות זו:

לזכור ולא לשכוח, כפי שהתורה אומרת: "זכור את אשר עשה לך עמלק" - ברור שהוא, בהחלט, דבר חיובי. בלשון חכמינו ז"ל, זוהי מצות עשה. במיוחד כאשר רואים את המגמה המתפתחת, והמאמצים לשכוח ולהשכיח את זיכרון השואה.

אבל לאחר כל זה, הַזְכִּירָה היא רק חלק אחד של התפקיד המוטל עלינו. החלק האחר, ואולי עוד יותר חשוב, הוא לעבוד ולהשפיע באופן **פעיל** נגד מה שמכונה "הפתרון הסופי" שהיטלר, בדיוק כמו המן, זממו.

התגובה צריכה להתבטא במעשים בכיוון של "כן ירבה וכן יפרוץ". כדי להשיג מטרה זו, לא תסייע ההתמרמרות הנובעת מזכירה מתמדת ואי-שכחה, עד כמה שתהיה חשובה.

הרבי והספרים

למה חשוב שהספרים יודפסו בגודל שיתאים למדף, אילו ספרים צריך שיהיו לכל ילד בחדרו, והוראה מיוחדת להורים שבתם חלתה: להדפיס ספר שיחות או מאמרים לרפואתה. • מיוחד להג הספרים – ה' טבת

להרחיב את הספריות התורניות

באותה התוועדות בה' טבת תשמ"ח, התייחס הרבי גם להקמת ספריות ציבוריות והרחבתן:³ "בכל מקום ומקום שהקימו ויקימו בית ציבורי לתורה, תפילה וצדקה, וכיוצא בזה - יש להשתדל שנוסף לספרים המוכרחים, סידורים, חומשים, ספרי תהילים וכו', יהיו עוד הרבה ספרים בכל מקצועות התורה, כלומר, להקים ספרייה תורנית (או להרחיב את הספרייה הקיימת) לתועלת הציבור כולו, שיוכלו להוסיף ולהרבות בלימוד התורה, הן בכמות והן באיכות, על ידי העיון והלימוד בריבוי ספרים בכל מקצועות התורה".

ספרים שיתאימו למדף

הרבי עודד מאוד מחברים ומו"לים להוציא לאור כמה שיותר ספרים. הסופר והמשורר צבי יאיר (ר' צבי שטיינמץ) שמע פעם מהרבי ביחידות את המשפט המופלא הבא: "בשעה שעסוקים בכתיבת או עריכת ספר, כרוך הדבר בביטול תורה. אבל מצד שני, בכל פעם שיהודי יעיין או ילמד בספר זה, תעמוד לכותב או העורך זכות רוחנית זו".

גם הצד הפרקטי של ההוצאה לאור היה חשוב בעיני הרבי, כדרך לדאוג לכבודם של הספרים וגם לכך שהשימוש בהם יהיה נוח ויעודד אנשים ללמוד יותר. לדוגמה, מו"לים שונים התבקשו על ידי הרבי להוסיף לספרים סימנייה⁴.

דוגמה נוספת היא האנציקלופדיה התלמודית, שהייתה אחד המפעלים התורניים החשובים ביותר בתקופתנו. הרבי עודד וסייע למיזם לאורך הדרך, וכשיצאה לאור האנציקלופדיה התלמודית - הרבי ביקש מהמוציאים לאור שהנייר שעליו מדפיסים את האנציקלופדיה וכן

בה' טבת תשמ"ח, שחל בשבת, הרבי דיבר על רכישת ספרים והרחבת הספרייה הפרטית בכל בית:¹ "בכל בית פרטי של כל אחד ואחד מישראל צריכים להיות ספרי היסוד של יהדות (נוסף לחומש, סידור, תהילים, ובבית חסידי - גם ספר התניא וכו'), כולל ובמיוחד - ספרי הלכה בעניינים הנוגעים לחיי היום יום, שילמדו בהם לעתים קרובות, כדי לדעת המעשה אשר יעשו... לכל ילד וילדה (גם הקטנים ביותר, שהגיעו לכלל הבנה, משתינוק מתחיל לדבר כו') יהיו ספרי קודש משלהם, כמו סידור, חומש ותהילים, ספרים שיהיו ברשותם ואחריותם, ויניחו בחדרם... ובוודאי יסבירו לילדים שלא יחששו להרבות להשתמש בספרים מחשש שיתקלקלו וייקרעו - מכיוון שהבטיחו להם ספרים חדשים ומהודרים עוד יותר".

בהתוועדות בשבת פרשת ויגש תשנ"ב² הרבי דיבר על "אוסף שניאורסון" שהוחרם על ידי השלטונות ברוסיה, וקרא לכל אחד לתרום את חלקו לגאולת הספרים, וזאת "על ידי שכל אחד ואחד, מהאנשים, נשים וטף, יעשה עניין דוגמתו, על ידי שיכניס לביתו או בספרייה וכיוצא בזה ספרי (וכתבי) קודש חדשים... כיום הדבר הוא בנקל, שכן מדי שבוע נדפסים ענייני תורה חדשים, הן הדפסות חדשות של ספרים שמכבר יצאו לאור, ובמיוחד ספרים חדשים ממש... וכל הזריז הרי זה משוכח - לקבל החלטות בנידון כבר עתה, ולממשם בהקדם האפשרי, כולל על ידי עשיית מינוי מראש (בתשלום) על ספרים טרם צאתם לאור... וכן דבר נכון לנצל מנהג ישראל להעניק כשי ספרי קודש הנדפסים כמתנה לאחרים, כולל לילדים לרגל שמחתם, לקראת חג וכיוצא בזה".

3. שם עמ' 173.

4. ראה לדוגמה 'היכל מנחם' כרך א' עמ' קז.

1. 'התוועדות' תשמ"ח כרך ב עמ' 172-171.

2. ספר-השיחות תשנ"ב כרך א עמ' 226.

הכריכה יהיו מחומר איכותי, כדי שיהיו חזקים ולא יתקטטו ויתלכלכו בקלות. זאת, בהתחשב בכך שהמשתמשים בספרים הם בעיקר בני תורה ותלמידי ישיבות, שלא מקפידים כל כך על שמירת דפי הספר מפני קמטים וכתמים.

כך כתב הרבי למכון התלמוד הישראלי השלם (מכון הוצאה לאור תורני שהוקם בירושלים לפני כשמונים שנה, תחת עמותת "יד הרב הרצוג", ועוסק בעיקר במחקר והוצאה לאור של הנוסחים המדויקים למשנה ולגמרא, וכן בההדרה של כתבי הגאונים והראשונים)⁵: "בנוגע לגודל הספרים, היינו הפורמט שלהם, שדורנו הורגל לסטנדרד [-] סטנדרט, מתכונת קבועה ואחידה] בכל העניינים וגם בנוגע לספרים, ובפרט כאלה הזקוקים למדף וארון הבנויים גם כן באופן סטנדרדי, שלכן גודל הספרים גם כן צריך להיות מתאים. . להסיר כל המסוואות [-] הסוואות, התרמיות] של היצר, המפתה את האדם שדי ומספיק לו בספרים שיש לו כבר".

"נהג כבוד בספרי לימודך"

בהתבטאויותיו השונות של הרבי, ניתן להתרשם מיחס של חיבה עמוקה וכבוד רב לספרים. בשנת תשכ"ח יצא לאור "סדר הנהגה לתלמידים". זו הייתה חוברת עם מקבץ הלכות פשוטות והוראות להתנהגות נאותה לחיי היומיום של תלמידי ישיבה. הרבי עבר על החיבור, תיקן בו תיקונים והגיה אותו. בפרק הראשון שם נכתב: "נהג כבוד בספרי לימודך, אל תכתוב עליהם שום דבר של חול, ואל תשתמש בהם לכתוב כתבך עליהם, וחובה עליך להניחם במקום הראוי לאחר הלימודים שלא יתגוללו בביזיון".

הרבי ראה חשיבות עליונה בכך שהספרים יהיו מהודרים ומפוארים לא רק בתוכנם אלא גם בצורתם החיצונית. בראשית חורף תשכ"ח שיגר הרבי מכתב אל הרב הגאון ר' יהושע הוטנר, מנהל מפעלי הוצאה לאור תורניים ומנכ"ל האנציקלופדיה התלמודית, ובין השאר כתב לו: "חובתי הנעימה לומר לו ישר כוחו, שנוסף על

5. איגרות-קודש כרך כה, עמ' כו.

עצם הדבר, הוצאה לאור תורת ראשוני כמלאכים [רבותינו הראשונים, על פי הביטוי של חז"ל "אם ראשונים כמלאכים, אנו כבני אדם"], עוד זאת שעלה בידו להדפיסם בצורה חיצונית נאה, מתאים לציווי חכמינו ז"ל: זה א-לי ואנווהו - התנאה לפניו... ואם תמיד היה כך, על אחת כמה וכמה בדורנו דור יתום שזקוק הוא לזירוז מיוחד לקיים דבר משנה "אל תסתכל בקנקן" [-] לא לשפוט לפי מראה חיצוני], ולא תמיד מצליחים בזה. והרי יפה שעה אחת קודם, להביא ענייני תורתנו תורת חיים לכל הזקוקים אליה ולהמשיכה ולחבבה בכל האופנים האפשריים כנ"ל על ידי דפוס נאה".

הדפסה לרפואה

נסיים בתשובה מיוחדת מאוד שכתב הרבי בשנת תשי"א, בהיותו הממונה על קה"ת, הוצאת הספרים החב"דית הרשמית. לחסיד שביקש ברכה לרפואתה של ילדה שחלתה, הרבי כותב: "יציע להוריה שיחיו, שיקחו על עצמם **שלאחרי** שתבריא הילדה **לגמרי**, ידפיסו ספר מאמרי או שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ [-] הרבי הריי"צ], היינו שיתנו על זה אז שני אלפים וחמש מאות שקל. ולהוראה אשר **בטחונם חזק** בהשם יתברך אשר הוא רופא כל חולי בני ובנות ישראל, ישלחו עתה על חשבון זה שקל אחד לקה"ת, **לא יותר**. ואם יעשו כזה, מובטחני שכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ יגין עליה, שתהיה בריאה ושלימה, וכשתגדל - וועט זי אליין לייענען דעם [-] היא עצמה תקרא ב]ספר שידפיסו. אם (חסר) ביכולתם **עתה**, זאלן זיי ניט נתפעל [-] שלא יתרשמו מכך], כי אם יחליטו בנפשם לתתו בשלימות לתכלית זה - **הרי על הקדוש ברוך הוא** להמציא דרכים ואופנים שיוכלו להביא החלטתם הטובה לידי פועל בזמן שתקויים ברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לרפואה שלימה של הילדה".

"הקהל" מדגיש: חינוך הילדים, וגם ה'ילדים ביהדות'

קטע ממכתב כללי מה"י אלול תש"מ, שהייתה שנת שמיטה. במכתב הרבי מעלה את נושא ההכנה ל"שנת הקהל" שבפתח, ובין השאר יש בו גם נקודה מעניינת שעוסקת בהדגשת נושא ה"קהל" בימינו בנושא חינוך – חינוך הילדים, וגם מבוגרים שהם 'ילדים ביהדות'.

שהתורה מצווה: וילך לא, י-ג.

קטני קטנים: ראה רמב"ן ואוה"ח עה"פ שם, יג. גר"א (לפרש"י עה"ת) עה"פ שם, יג. חדא"ג מהרש"א לחגיגה ג, א. ובמנ"ח מצוה תירב "נראה דתיכף שיצאו מכלל נפל" - וצנ"ג שעפ"ז גם קודם שיצאו מספק צריך להביאם שה"ז ספק בקיום מ"ע מה"ת - ועד"ז הוא בכלל יקר עה"פ שם, יב. ומירושלמי ריש חגיגה: ואין קטן גדול מטף (בתמי') - משמע דעכ"פ בלא הגיעו לחינוך קאי.

והמלך קורא: סוטה מא, א. הובא בפרש"י עה"פ שם, יא. בפרטיות ברמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"ג - הקריאה ע"י המלך דוקא או ע"י הגדול - ראה בהנסמן בלקו"ש ח"ט ס"ע 445 ואילך. לקו"ש ח"ט ע' 1300 ס"ד.

שתוכנו: רמב"ם שם ה"א (וראה גם שם ה"ו).

כאילו שמעו מפי הא-ל עצמו: כלשון הרמב"ם שם ה"ו (הובא להלן בפנים): כאילו... מפי הגבורה שומעה.

"הקהל" .. השמיטה: צד השווה ביניהם נתבאר גם בכלל יקר שם. ולהעיר גם מס' החינוך מצוה שכח (שמיטה).

בשנת השמיטה .. נוצל הזמן .. להוסיף בלימוד התורה, בתפלה: ראה ספורנו עה"פ בהר שם, ב-ד: שתה"י כל השנה הבטלה מעבודת האדמה מוכנת לעבודתו .. שגם עובדי האדמה כאשר ישבתו בשנה ההיא יתעוררו לדרוש את ה'. ובסד"ה כי תבואו תר"ל (סה"מ תר"ל ע' קלה) דכל השנים כללות נש"א"א להם להיות עבודתם כהסנהדרין כיון שהם טרודים לחרוש ולרועז כו אבל בשביעית היתה עבודתם כמו הסנהדרין כו'. וראה בארוכה מכתבי ח"י אלול התשל"ט ו"יא ניסן התש"מ, ובהערות שם.

מצוות "הקהל", כפי שהתורה מצווה, היא, שמקץ כל שבע שנים, מיד לאחר שנת השמיטה, בעלות בני ישראל לרגל לבית-המקדש בחג הסוכות, יש להקהיל את כל העם, אנשים ונשים וטף, בכלל זה קטני קטנים, והמלך קורא לפניהם פרשיות מן התורה שתוכנן לזרז בני ישראל במצוות ולחזקם באמונתם, ביהדות. דבר זה השאיר עליהם רושם רב, כאילו שמעו מפי הא-ל עצמו.

אחד ההסברים לכך שמצוות "הקהל" נקבעה בזמן האמור הוא: מאחר ושנת השמיטה היא "שבת לה", שבה נוצל הזמן שבו היו חפשיים מעבודת שדה וכרם (שהיתה העיסוק העיקרי של האנשים באותן תקופות) להוסיף בלימוד התורה, בתפלה ובקיום המצוות במדה מוגברת - היתה זו ההכנה המתאימה וההכרחית לעליה לבית-

המקדש כל בני ישראל **קהל אחד**, ולהאזין לקריאת התורה כאילו היא נשמעת מפי הגבורה, תוך חוויה נשמטית עמוקה כבמתן תורה בהר סיני, דבר שנחקק עמוק בלב ובמוח והשתקף לאחר מכן בחיי יום יום במשך כל השנים הבאות.

למרות שמצוות "הקהל", במשמעותה המעשית והפשוטה, קשורה בזמן שבית המקדש הי' קיים - הרי ידוע עם זאת שכל הענינים הקשורים בבית המקדש, כמו הקרבת קרבנות ודומיהן, הרי במשמעותם ה**רוחנית** הם אקטואליים בכל הזמנים. לדוגמה - ענין התפלות, אשר "במקום קרבנות תקנום", הם תופסים את מקום הקרבנות. יהודי המתפלל בכל לבו ומוכן להקריב "חלבו ודמו", כלומר להקריב לה' את כל המובחר והחשוב אצלו ("חלבו") ואת כל אשר הוא להוט אליו ("דם") - הדבר מרוצה לפני הקב"ה כעולה וכקרנן בבית המקדש. אף בזמן שהיה ליהודים משכן ומקדש שבו הקריבו קרבנות, היה העיקר - לבו של כל יהודי, בהתאם לציוויו, בקשתו והבטחתו של הקב"ה: "ושכנתי בתוכם", בתוכם - בהם עצמם, בפנימיותם, בפנימיות לבבם היהודי.

כן גם ביחס לענין השמיטה: למרות שהציווי לעבוד עבודת אדמה שש שנים ולשבות ממנה בשנה השביעית תקיף רק בארץ ישראל (שבה גם האדמה קדושה) ולא בחוץ לארץ, הרי תוכנה הרוחני של שנת השמיטה, שהיא **שבת לה'** אשר **קודש** היא, תוכן זה הוא אקטואלי ומעשי בכל מקום ובכל זמן, וקשור בקדושתו של "גוי קדוש", קדושה העומדת מעל ומעבר להגבלות הזמן והמקום.

לפיכך, כאשר אנו עומדים בכניסה לשנת "הקהל", לאחר ההכנה של שנת השמיטה, יש להתבונן ברצינות בתוכנה ומטרתה של מצוה זו, כפי שאומרת התורה: "למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת; ובניהם אשר לא ידעו - ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם".

אפשר לראות בבירור עד כמה מצוות "הקהל" מדגישה את ענין חינוך הילדים. מכך גם מובן לא רק ביחס לקטנים ("טף") במובן הפשוט, אלא גם ביחס למבוגרים בשנים אשר הם עדיין "טף" וקטנים ביהדות, כל אלה "אשר לא ידעו", אשר, מאיזו סיבה שהיא, לא קיבלו את החינוך היהודי הנכון. ואפילו אלה שהם בסוג "שאינו יודע לשאול", שאינם יודעים ואף אינם חשים שחסר להם ושהם צריכים לכן לשאול ולבקש - גם אותם יש להקהיל ולהשמיע באזניהם "למען ישמעו ולמען ילמדו" מה היא תורה ומה היא מצוה, והלימוד צריך להיות באופן כזה שיהיו חדורים ביראת ה', והעיקר - "ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", שכן לא תהי' מוחלפת, אלא כפי שניתנה מסיני, וכל זה "כאילו מפי הגבורה שומעה".

ויהי רצון שכל אחד ואחת, בתוך כלל ישראל, יעשה בכל הענינים האמורים, לחזק ולהעמיק ולהפיץ יהדות בחיי היום-יום, הן בו עצמו והן בכל סביבתו, במלוא המדה.

שמיטה . . להוסיף . . בתפלה: ראה שיחת ח"י אלול התשל"ט ס"ד.

מעבודת שדה וכרם (שהיתה העיסוק העיקרי . . באותן תקופות): ומדברי רשב"י (ברכות לה, ב) אפשר אדם חורש כל זורע וכו' וקוצר - מובן שזהו דוגמא לכל הזמנים. וראה מכתב י"א ניסן ה'ל' וש"נ.

כל בני ישראל קהל אחד: ובפרט שלא נאמר אסוף כנוס וכי"ב. וראה מכתב שלאח"ו. ולהעיר דהקהל הוא בכה"ס ד"כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת" (סוכה כד, ב). וראה לקו"ש ח"ט ע' 300 ובהערה 29.

בהר סיני: רמב"ם שם. וצ"ע כוונת דיוקן זה. וכן ב"דת האממ".

כל השנים הבאות: כלשון הכתוב (וילך שם): כל הימים גו'.

הרי ידוע: ראה לקו"ש סוכות עה, ג. לקו"ש ח"ב ע' 411 ואילך. ח"ד ע' 133.

כמו הקרבת קרבנות: שזהו ענין ביהמ"ק להיות בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות (מב"ם ריש הל' ביהב"ח).

ענין התפלות . . תקנום: זח"ג נה, ב. וראה ברכות כו, ב בר"פ פ"ח, ט. ועוד.

הקרבנות . . להקריב "חלבו ודמו": ראה יחזקאל מז, טו. וראה מבוא שערים שער ה' ח"ב ספ"ג. סה"מ קונטרסים ח"ב שעג, ב ואילך.

להקריב לה' את כל המובחר והחשוב אצלו: ראה רמב"ם סוף הל' איסורי המזבח. שו"ע סו"ט רמח.

"ושכנתי בתוכם": תרומה כה, ח.

"ושכנתי בתוכם" . . בהם עצמם . . בפנימיות לבבם היהודי: ראה של"ה סט, א. ועוד.

הציווי . . ולשבות ממנה . . תקיף רק בארץ ישראל: ירושלמי שביעית רפ"ו. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ד הכ"ה.

רק בארץ ישראל (שבה גם האדמה קדושה): ראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' רמח.

שבת . . קודש היא: תשא לא, יד. וראה לקו"ת צו, יב. א. סדור עם דא"ח רצו, ד ואילך. המשך וכנה תרל"ו פ"ה. פכ"ה ואילך.

"גוי קדוש": יתרו יט, ג.

כפי שאומרת התורה: וילך שם, יב-ג.

לא תהי' מוחלפת: עיקר הט' מ"ג העיקרים. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. הל' מלכים פ"א סוף ה"ג. פיה"מ סנהדרין פ' חלק יסוד התשיעי.

שבת קודש פרשת ויגש

ז' טבת

קריאת התורה: עליית שלישי מסיימים במילים "ותחי רוח יעקב אביהם" (פרק מה, פסוק כז), עליית רביעי מסיימים ב"איתנו מצרימה" (פרק מו, פסוק ז), ועליית חמישי מסיימים ב"הבאה מצרימה, שבעים" (פרק מו, פסוק כז).

יום שני

ט' טבת – ערב תענית עשרה בטבת

- מי שלא ישן, מותר לו לאכול במהלך הלילה עד עלות השחר (את השעה המדויקת יש לבדוק בלוחות הזמנים).
- מי שרוצה ללכת לישון ובמהלך הלילה לקום ולאכול או לשתות - יאמר בפירוש לפני השינה שהוא מתכוון לקום ולאכול או לשתות, ויהיה מותר לו לאכול או לשתות במהלך הלילה. ומי שרגיל לשתות כשקם מהשינה במהלך הלילה, יכול לעשות זאת בלי לומר במפורש מראש.

יום שלישי

עשרה בטבת

- צום - מעלות השחר ועד צאת הכוכבים.
- ילדים שכבר מבינים את המשמעות של האבל על ירושלים, יאכלו רק מאכלים פשוטים ולא פינוקים.

תפילת שחרית:

- אחרי חזרת הש"ץ אומרים את הסליחות לפי הסדר המופיע בסידורים - לפי הסדר הבא: אשמנו / א-ל ארך אפים / נפילת

אפיים / כי עם ה' / כרחם / אזכרה / א-ל מלך / אלקים באו גויים / כרחם / אבן הראשה / א-ל מלך / אבותי כי בטחו / א-ל מלך / זכור רחמיך / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו [פסוק בפסוק אחרי החזן, עד שמגיעים לפסוק "אל תעזבנו"] / הרשענו ופשענו - ומדלגים את "אלוקינו ואלוקי אבותינו... אשמנו... סרנו..." / משיח צדקך / א-ל רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני / אבינו מלכנו / ואנחנו לא נדע / החזן אומר חצי קדיש.

• את הסליחות אומרים בעמידה, ובמיוחד את הקטעים: "אשמנו", "יג מידות", "שמע קולנו" ו"אבינו מלכנו".

• מי שלא צם, לא יעלה אותו לתורה. ואם העלו אותו לתורה, וחושש לחילול השם אם יגיד שלא צם, יעלה.

• את הפסוקים: "שוב מחרון אפך...", "ה' ה' א-ל רחום... ונקה", "וסלחת לעווננו" - הציבור אומר בקול רם ואחר כך בעל הקורא אומר אותם. העולה לתורה מתחיל עם הציבור ומסיים עם בעל הקורא.

• בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'", יש להפסיק מעט בין "בשם" ל"ה".

• יש נוהגים ללמוד היום מנושאי היום בתנ"ך - מלכים ב-פרק כה, פסוקים א-ג. ירמיה פרק לט, פסוק א. פרק נב, פסוקים ד-ה. יחזקאל פרק כד.

תפילת מנחה:

• תפילת מנחה היום מתפללים כחצי שעה לפני השקיעה.

• לפני מנחה נותנים צדקה, ויש נוהגים לתת סכום ששווה לעלות הארוחות שהיו אוכלים אילו לא היה צום.

• סדר התפילה: קורבנות, אשרי, החזן אומר חצי קדיש, קוראים בתורה כמו בשחרית - לא

עת לדעת

מתוך הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם
שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

ו' טבת

תרס"ו

הרבי הרי"צ נאסר בפעם השלישית. זה קרה בעקבות התפרעות של צעירים שהתרחשה בשוק של ליובאוויטש, והמטטרה רצתה ללחוץ על הקהילה היהודית למצוא את אותם צעירים ולהסגיר אותם.

ז' טבת

תק"מ

נפטר הרב הקדוש רבי צבי, בנו יחידו של הבעל שם טוב, ונטמן בעיר פינסק.

תר"ט

נפטרה הרבנית שפרה, אשתו של הרב הקדוש רבי משה בן אדמו"ר הזקן. הרבנית שפרה הייתה בתו של הרב החסיד ר' צבי הירש מאולע, מגדולי תלמידיו של אדמו"ר הזקן. לאחר שבעלה יצא לגלות, עלתה עם משפחתה לארץ הקודש. נטמנה בהר הזיתים בירושלים.

ה' טבת

תרכ"א

נפטרה הרבנית חיה מושקא, בתו של אדמו"ר האמצעי ואשתו

אומרים חצי קדיש אחרי הקריאה, והעולה שלישי קורא את ההפטרה ואחריה שלוש ברכות ("הא-ל-הנאמן", "משמח ציון" ו"מגן דוד"), "יהללו" והכנסת ספר התורה, החזן אומר חצי קדיש, תפילת שמונה עשרה וחזרת הש"ץ, תחנון, אבינו מלכנו, קדיש בתקבל, עלינו לשבח והקדישים.

- מי ששכח לומר "עננו" בברכת "שומע תפילה" - אם כבר אמר את שם השם בסיום הברכה, לפני "יהיו לרצון" השני בסיום תפילת שמונה עשרה, יאמר את הקטע "עננו".
- בתפילה זו של תענית יש ברכת כוהנים: אם המנהג הוא שהכוהנים עולים לברך ("נשיאת כפיים") בכל יום, יעלו ויברכו גם בתפילה זו - אך זאת רק אם מתפללים בתוך חצי שעה לפני השקיעה ולא לפני כן. ובמקומות שלא נהוג כך, החזן אומר את נוסח ברכת הכוהנים.

תפילת ערבית:

- אין לאחר את תפילת ערבית כדי לא להקשות על הצמים, אך גם אין להקדים ללא צורך. אם רוצים להקדים כי לציבור קשה להמתין לצאת הכוכבים, צריך לכוון את הזמנים כך שאת קריאת שמע שבתפילת ערבית יקראו בצאת הכוכבים, ולכל הפחות יסיימו את תפילת ערבית בצאת הכוכבים כך שמיד אחר כך יקראו את קריאת שמע של הערב בזמנה.

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם
שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

מקאפוסט, בנו של הרב הקדוש רבי יהודה לייב ונכדו של אדמו"ר הצמח צדק, עם בתו של החסיד הנגיד ר' יעקב לייב לוריא מליפלי. החתונה התקיימה בליובאוויטש, והסבא אדמו"ר הצמח צדק שמח מאוד ואמר הרבה מאמרי חסידות בחתונה ובשבע-ברכות.

תשל"א

נפטרה הרבנית נחמה דינה, אשתו של אדמו"ר הרי"צ ובתו של הרב הקדוש אברהם שניאורסון מקישינב, שהיה נכדו של אדמו"ר הצמח צדק. נפטרה בגיל שמונים ותשע, ומנוחתה כבוד בניו יורק. עד לפטירתה היה הרבי נוהג לערוך בימי חג ומועד את סעודותיו בביתו של אדמו"ר הרי"צ.

תשל"ח

הרבי מחדש את המנהג לומר "דברי כיבושים" (דברי התעוררות) ביום התענית בעת תפילת מנחה.

י"ב טבת

תקע"ג

במהלך מלחמת רוסיה-צרפת, לאחר מסע של כאלף ושש מאות קילומטרים שארך מאה וארבעים יום של טלטולי דרכים, הגיעו אדמו"ר הזקן ומלווייו לכפר פייענא, שם מצאו מרגוע לנפשם. שם גם התבשרו שדבריו של אדמו"ר הזקן התקיימו וצבא נפוליאון החל לנחול מפלות.

של אדמו"ר הצמח צדק. נפטרה בגיל שבעים ואחת ונטמנה באוהל הרבניות בליובאוויטש - שם מנוחתן כבוד גם של הרבנית סטערנא, אשת אדמו"ר הזקן, והרבנית שיינא, אשת אדמו"ר האמצעי.

כשנפטרה הרבנית, אמר אדמו"ר הצמח צדק: "עולמי חשך בעדי", ולבניו אמר: "עד עכשיו הייתה לכם אמא פה, בעולם הזה, ומעכשיו תהיה לכם אמא בגן עדן. אבל לי היא חסירה...". מאז פטירתה היה אדמו"ר הצמח צדק במרירות גדולה והפסיק לקבל אנשים ליחידות מלבד בודדים, באמרו: "אני שרוי כעת ללא עצה". גם את דברי החסידות שהיה אומר בשנים אלו היה קשה לשמוע ולהבין מחמת חלישותו, ולכן קודם היה כותב את הדברים ונותן לציבור לעיין בהם, ולמחרת היה קל יותר להקשיב ולהבין את המאמר.

תרנ"ו

הסתלקות כ"ק אדמו"ר נחום דובער, בנו של אדמו"ר הרי"צ מאוורוטש ונכדו של אדמו"ר הצמח צדק. לאחר הסתלקות אביו מילא את מקומו בעיר אוורוטש. אדמו"ר הרש"ב אמר עליו שהוא "עניו ולב נשבר באמת לאמיתו". בחודשים האחרונים לחייו חלה ועבר ניתוח בקייב, אך כעבור ימים אחדים נפטר ונטמן בבית העלמין בעיר.

י' טבת

תר"ז

חתונת הרב הקדוש רבי שלמה זלמן

השאלה
אורחים שאינם שומרי תורה ומצוות הגיעו להתארח בשבת. האם עלולה להיות בעיה עם היין שעל השולחן?

תשובה

בתעשיית היין היא פסטור. למעשה רוב היין המיוצר כיום בארץ הוא יין מפוסטר וכך גם מצויין על הבקבוקים. היינות שאינם עוברים פסטור הם בדרך כלל יינות איכותיים של יקבי בוטיק מיוחדים. ולמעשה התקבלה דעת הפוסקים שיין מפוסטר נחשב כמבושל, ולכן מקלים בו יותר במקרה שגוי נגע בו או ראה אותו.

יהודי שמחלל שבת בפרהסיא, זאת אומרת: שמחלל שבת מפני שאינו מאמין בעיקרי הדת ובבריאת העולם על ידי הקדוש ברוך הוא (חס ושלוה) - אם נגע ביין לא מבושל אסור לשתות אותו (אם רק ראה את היין, היין לא אסור). אבל אחינו בני ישראל שמאמינים בעיקרי הדת ובמעשה בראשית, אלא שלא שומרים שבת מסיבות כאלה ואחרות, לא אוסרים את היין גם אם הם נוגעים בו.

למעשה מכל זה, כשמארחים לשבת אורחים שאינם שומרי תורה ומצוות, ובמיוחד אם אינם שומרים שבת, עדיף שהיין שמקדשים עליו ובכלל היין שמוגש לשולחן יהיה יין מבושל או מפוסטר. ואם היין לא היה מבושל, למעשה מקלים גם אם נוגעים ביין.

נקדים מעט על הבעיה שעלולה להיות במקרה כזה. זה נוגע באיסור "יין נסך", שיש בו כמה דרגות של חומרה - כפי שנפרט.

מהתורה אסור באכילה וגם בהנאה יין נסך, כלומר, יין שניסכו אותו כתקרובת לאילים. על זה הוסיפו חז"ל ואסרו יין שגוי נגע בו, הן משום חשש שזה יין נסך והן כדי למנוע קשר חברתי שעלול להביא לנישואי תערובת - האיסור הזה נקרא איסור "סתם יינם".

לגבי קידוש יש חומרה מיוחדת נוספת. בבן איש חי (שנה שניה פרשת בלק, בשם מדרש תלפיות והשל"ה הקדוש) כותב שיש להחמיר בגוי נוצרי, שאם אפילו רק ראה את היין - לא לעשות עליו קידוש. ואכן כך נהגו חסידים שלא לעשות קידוש על יין שאפילו רק ראה אותו גוי. זו הסיבה שאצל הרבי ראינו שהיין תמיד היה מכוסה בשקית נייר.

כל זה נכון לגבי יין שאיננו מבושל. ביין מבושל אין כל בעיה - לדעת הרמב"ם מפני שיין כזה איננו ראוי לניסוך על המזבח שבמקדש וכך גם לא מנסכים אותו לעבודת אלילים, ולדעת הרא"ש מפני שזה יין שלא מצוי ולכן לא גזרו עליו לאסור אותו.

בימינו, השיטה הנפוצה

**שו"ת
אני"ש**

**שאלות
ותשובות
עם רבני
קהילות חב"ד**

**הרב יעקב משה
מנדלזון**
רב קהילת חב"ד ערד

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציציית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.12	4.45.2	12.13	11.43	9.10	6.49	5.46	5.23	4.35	ו', ו' בטבת
5.12	4.45.8	12.14	11.44	9.11	6.49	5.46	5.24	4.35	ש"ק, ז' בטבת
5.13	4.46.6	12.14	11.44	9.11	6.49	5.47	5.24	4.36	א', ח' בטבת
5.14	4.47.3	12.15	11.45	9.11	6.50	5.47	5.24	4.36	ב', ט' בטבת
5.15	4.48.0	12.15	11.45	9.12	6.50	5.47	5.25	4.36	ג', י' בטבת
5.15	4.48.8	12.16	11.46	9.12	6.50	5.47	5.25	4.37	ד', י"א בטבת
5.16	4.49.6	12.16	11.46	9.12	6.50	5.47	5.25	4.37	ה', י"ב בטבת
5.17	4.50.3	12.16	11.46	9.13	6.50	5.48	5.25	4.37	ו', י"ג בטבת

לוח ללימוד הרמב"ם ו' בטבת ה'תשפ"ג – י"ג בטבת ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ו' בטבת	הל' טומאת אוכלין פרק ז-ט.	הל' מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק כב.	מ"ע צח.
ש"ק	ז' בטבת	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
א'	ח' בטבת	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ב'	ט' בטבת	פרק טז. הל' כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.
ג'	י' בטבת	פרק ג-ה.	פרק כו.	מ"ע קז.
ד'	י"א בטבת	פרק ו-ח.	פרק כז.	מ"ע קח.
ה'	י"ב בטבת	פרק ט-יא.	הל' טוען ונטען.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קא.
ו'	י"ג בטבת	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע צט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
וגש	17:24	16:05	17:26	16:26	17:23	16:13	17:27	16:28
יחי	17:29	16:10	17:31	16:31	17:28	16:18	17:32	16:33

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

את דברי אדני: ונהו פד סליקנא לעבדך אבא
ותוינא לה ית פתגמי רבוני: כה ויאמר אבינו
שבו שברו־לנו מעט־אכל: ויאמר אבינו שבו
שברו־לנו מעט־אכל: ויאמר אבונא תוכו זבונו
לנא זעיר עיבורא: כו ונאמר לא נוכל לרדת
אמי־יש אחינו הקטן אתנו ויורדנו כילא נוכל
לראות פני האיש ואחינו הקטן איננו אתנו:
ונאמר לא נוכל לרדת אמי־יש אחינו הקטן אתנו
ויורדנו כילא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן
איננו אתנו: ונאמרנא לא נכול למיחת אם אית
אחינא זעירא עמנא ונחות ארי לא נכול למחזי
אפי גברא ואחינא זעירא ליתוהי עמנא:
כו ויאמר עבדך אבי אלינו אתם ידעתם כי
שנים ילדה־לי אשתי: ויאמר עבדך אבי אלינו
אתם ידעתם כי שנים ילדה־לי אשתי: ויאמר
עבדך אבא לנא אתון ידעתון ארי תרינ ילידת לי
אתמי: כז ויצא האחד מאתי ואמר אך טרף
טרף ולא ראיתיו עדי־הנה: ויצא האחד מאתי
ואמר אך טרף טרף ולא ראיתיו עדי־הנה: ויפק
חד מלותי ואמרית ברם מקטל קטיל ולא חזתה
עד כען: כח ולקחתם גם־את־זה מעם פני
וקרהו אסון והורדתם את־שיבתי ברעה
שא־לה: ולקחתם גם־את־זה מעם פני וקרהו
אסון והורדתם את־שיבתי ברעה שא־לה:
ותדברון אף ית דין מן קדמי ויערענה מותא
ותחתון ית שבתי בכישתא לשאל: ל ועתה
כבאי אל־עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו
קשורה בנפשו: ועתה כבאי אל־עבדך אבי
והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו: וכען
כמייתי לנת עבדך אבא ועולימא ליתוהי עמנא
ונפשה חביבא לה כנפשה:

יה ויגש אליו יהודה ויאמר כי אדני ידבר־נא
עבדך דבר באוני אדני ואל־יחר אפך בעבדך
כי כמוד פפרעה: ויגש אליו יהודה ויאמר כי
אדני ידבר־נא עבדך דבר באוני אדני ואל־יחר
אפך בעבדך כי כמוד פפרעה: ויקרב לותה
יהודה ויאמר בכעו רבוני ממלל כען עבדך
פתגמא קדם רבוני ולא יתקף רוגזך בעבדך ארי
כפרעה פן את: כט אדני שאל את־עבדיו לאמר
היש־לכם אב או־אח: אדני שאל את־עבדיו
לאמר היש־לכם אב או־אח: רבוני שאיל ית
עבדוהי למימר האית לכון אבא או אחא:
כ ונאמר אל־אדני יש־לנו אב זמן וילד זקנים
קטן ואחיו מות ויותר הוא לבדו לאמו ואביו
אהבו: ונאמר אל־אדני יש־לנו אב זמן וילד זקנים
קטן ואחיו מות ויותר הוא לבדו לאמו ואביו
אהבו: ונאמרנא לרבוני אית לנא אבא סבא ובר
סיבתין זעיר ואחיהי מית ואשתאר הוא
בלחודוהי לאמה ואבוהי רחים לה: כא ותאמר
אל־עבדך הורדהו אלי ואשימה עיני עליו:
ותאמר אל־עבדך הורדהו אלי ואשימה עיני
עליו: ואמרת לעבדך אחיתוהי לותי ואשוי עיני
עלוהי: כב ונאמר אל־אדני לא־יוכל הנער
לעזוב את־אביו ועזוב את־אביו ומת: ונאמר
אל־אדני לא־יוכל הנער לעזוב את־אביו ועזוב
את־אביו ומת: ונאמרנא לרבוני לא יכול עולימא
למשבק ית אבוהי ואם ישבוק ית אבוהי ומית:
כג ותאמר אל־עבדך אם־לא ירד אחיכם
הקטן אתכם לא תספון לראות פני: ותאמר
אל־עבדך אם־לא ירד אחיכם הקטן אתכם לא
תספון לראות פני: ואמרת לעבדך אם לא יחות
אחוכון זעירא עמכון לא תוספון למחזי אפי:
כד ויהי כי עלינו אל־עבדך אבי ונגד־לו את
דברי אדני: ויהי כי עלינו אל־עבדך אבי ונגד־לו

יוסף העוד אבי חי ולא יוכלו אחיו לענות אתו כי
 נבהלו מפניו: ואמר יוסף לאחיהי אָנָּא יוסף העד
 כען אבא קים ולא זכילו אחוהי לאַתְּבֹא זתה
 פתגם ארי אתְּבֹהִילוּ מִן קְדְמוּהִי: ה ויאמר יוסף
 אל־אחיו גְּשׁוּ־נָא אֵלַי ויגֹשׁוּ ויאמר אני יוסף
 אחיכם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִמָּה: ויאמר
 יוסף אל־אחיו גְּשׁוּ־נָא אֵלַי ויגֹשׁוּ ויאמר אני יוסף
 אחיכם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִמָּה: ואמר יוסף
 לאַחֻוּהִי קְרִיבוּ כען לְוָתִי וקְרִיבוּ וְאָמַר אָנָּא יוסף
 אחוכון די זבנתון יתי למְצָרִים: ה ועתה א
 אל־תַּעֲצֹבוּ ואל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם מִי־מְכַרְתֶּם אֹתִי
 הִנֵּה כִּי לְמַחִיָּה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: ועתה א
 אל־תַּעֲצֹבוּ ואל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם מִי־מְכַרְתֶּם אֹתִי
 הִנֵּה כִּי לְמַחִיָּה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: וכען לא
 תתַּנְסֹן ולא יתְקַף בְּעֵינֵיכֶם אַרְי זבנתון יתי הַכָּא
 אַרְי לְקַיְמָא שְׁלַחְנִי יי קְדַמִּיכֹן: ו בִּיזָה שְׁנַתִּים
 הֲרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר
 אֵין־חֲרִישׁ וקְצִיר: בִּיזָה שְׁנַתִּים הֲרַעַב בְּקֶרֶב
 הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין־חֲרִישׁ וקְצִיר:
 אַרְי דְּנָן תַּרְתִּין שְׁנִין כְּפָנָא בְּגוּ אַרְעָא וְעוֹד חֲמֵשׁ
 שְׁנִין דִּי לִית זְרוּעָא וְחֻצְדָּא: ו וישְׁלַחְנִי אֱלֹהִים
 לְפָנֵיכֶם לְשׁוּם לְכֶם שְׂאֲרִית בְּאָרֶץ וְלַהֲחַיּוֹת
 לְכֶם לְפִלְטָה גְּדֻלָּה: וישְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם
 לְשׁוּם לְכֶם שְׂאֲרִית בְּאָרֶץ וְלַהֲחַיּוֹת לְכֶם לְפִלְטָה
 גְּדֻלָּה: ושלחני יי קְדַמִּיכֹן לְשׁוּעָא לְכוּן שְׂאֲרָא
 בְּאַרְעָא וְלְקַיְמָא לְכוּן לְשִׁיזְבָּא רַבָּא:

והיה פראותו בראיון הנער ומת והורידו עבדיך
 את־שיבת עבדך אבינו בגון שאלה: והיה פד
 יחזי ארי לית עולימא ומית וינתון עבדיך ית
 שיבת עבדך אבינא בדוונא לשאול: ז כִּי עַבְדְּךָ
 עָרַב אֶת־הַנְּעָר מִעַם אָבִי לֵאמֹר אִם־לֹא
 אֲבִיאֲנֹו אֵלֶיךָ וְחֲטַאתִי לְאָבִי כִּלְהִימִים: כִּי
 עַבְדְּךָ עָרַב אֶת־הַנְּעָר מִעַם אָבִי לֵאמֹר אִם־לֹא
 אֲבִיאֲנֹו אֵלֶיךָ וְחֲטַאתִי לְאָבִי כִּלְהִימִים: אַרְי
 עַבְדְּךָ מְעָרַב בְּעוֹלִימָא מִן אַבָּא לְמִימַר אִם לֹא
 אֶזְתַּנֵּה לְוָתְךָ וְאֵהִי חֲטִי לְאַבָּא כֹּל יוֹמִיָּא:
 ח וְעַתָּה יִשְׁבֵּנָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנְּעָר עַבְד
 לְאֲדֹנָי וְהַנְּעָר יַעַל עִם־אֲחִיו: וְעַתָּה יִשְׁבֵּנָא
 עַבְדְּךָ תַּחַת הַנְּעָר עַבְד לְאֲדֹנָי וְהַנְּעָר יַעַל עִם־
 אֲחִיו: וכען יתב כען עבדך תחות עולימא עבדא
 לרבוני ועולימא יסק עם אחוהי: ט כִּי־אֵיךָ
 אַעֲלֶה אֶל־אָבִי וְהַנְּעָר אֵינְנֹו אִתִּי מִן אַרְאָה
 כְּרַע אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת־אָבִי: כִּי־אֵיךָ אַעֲלֶה אֶל־
 אָבִי וְהַנְּעָר אֵינְנֹו אִתִּי מִן אַרְאָה כְּרַע אֲשֶׁר יִמְצָא
 אֶת־אָבִי: אַרְי אַכְדִּין אַסְק לֹות אַבָּא וְעוֹלִימָא
 לִיתוּהִי עִמִּי דְלִמָּא אַחְזִי כְּבִישׁוּ דִי יִשְׁתַּכַּח ית
 אבא: כ וְלֹא־יִכְלֹו יוֹסֵף לְהַתְּאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים
 עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאֹו כָּל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עֲמַד
 אִישׁ אִתּוֹ בְּהַתּוֹדַע יוֹסֵף אֶל־אֲחָיו: וְלֹא־יִכְלֹו
 יוֹסֵף לְהַתְּאַפֵּק לְכָל הַנְּצָבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאֹו
 כָּל־אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא־עֲמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהַתּוֹדַע יוֹסֵף
 אֶל־אֲחָיו: וְלֹא יכיל יוסף לאַתְּחַסְנָא לְכָל דְּקַיְמִין
 עֲלוּהִי וַיִּקְרָא אַפִּיקוּ כָּל אַנְשׁ מֵעָלָי וְלֹא קִם אַנְשׁ
 עִמָּה פִּד אַתְּדַע יוֹסֵף לֹות אַחֻוּהִי: ג וַיִּתֵּן אֶת־
 קְלוֹ בְּכָבִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית פְּרַעֲה:
 וַיִּתֵּן אֶת־קְלוֹ בְּכָבִי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית
 פְּרַעֲה: ויהב ית קלה בבכיתא ושמעו מצרים
 ושמע אַנְשׁ בֵּית פְּרַעֲה: ג וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲחָיו
 אָנִי יוֹסֵף הָעוֹד אָבִי חִי וְלֹא־יִכְלֹו אַחֻוּ לְעַנּוֹת
 אִתּוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אֲחָיו אָנִי

אחיו אתו: ונשק לכל אחוהי ובכא עליהון ובתר
 פן מלילו אחוהי עמה: טו והקל נשמע בית
 פרעה לאמר באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה
 ובעיני עבדיו: והקל נשמע בית פרעה לאמר
 באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו:
 וקלא אשתמע לבית פרעה למימר עלו אחי יוסף
 ושפר בעיני פרעה ובעיני עבדוהי: ז ויאמר
 פרעה אליוסף אמר אל אחיך זאת עשו מענו
 את בעירכם ולכו באו ארצה פנען: ויאמר
 פרעה אליוסף אמר אל אחיך זאת עשו מענו
 את בעירכם ולכו באו ארצה פנען: ואמר פרעה
 ליוסף אמר לאחיך דא עיבדו טעונו ית בעירכון
 ואזילו אוכילו לארעא דכנען: יח ויקחו את
 אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם
 את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ:
 ויקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה
 לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב
 הארץ: ודברו ית אבוכון וית אנש בתיכון ועולו
 לותי ואתן לכון ית טוב ארעא דמצרים ומיכלון
 ית טובא דארעא: יט ואתה צויתתה זאת עשו
 קחיו לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם
 ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם: ואתה
 צויתתה זאת עשו קחיו לכם מארץ מצרים עגלות
 לטפכם ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם:
 ואת מפקדא דא עיבדו סיכו לכון מארעא
 דמצרים עגלן לטפליכון ולנשיכון ותטלון ית
 אבוכון ומיתון: כ ועינכם אל תחם על בליכם
 כירטוב פל ארץ מצרים לכם הוא: ועינכם
 אל תחם על בליכם כירטוב פל ארץ מצרים לכם
 הוא: ועינכון לא תחוס על מגיכון ארי טב פל
 ארעא דמצרים דלכון הוא: טא ויעשורכון בני
 ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה
 ויתן להם צדה לדרך: ויעשורכון בני ישראל ויתן
 להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה

אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בנך יוסף
 שמני אלהים לאדון לכל מצרים רדה אלי
 אל תעמד: מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו
 כה אמר בנך יוסף שמני אלהים לאדון לכל
 מצרים רדה אלי אל תעמד: אחו וסקו לות אבא
 ותימרונ לה פדנן אמר בנך יוסף שניני יי לרבון
 לכל מצרים חות לותי לא תתעפב: י וישבת
 בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני
 בנך וצאנך ובקרך וכל אשר לך: וישבת
 בארץ גשן והיית קרוב אלי אתה ובניך ובני
 בנך וצאנך ובקרך וכל אשר לך: ותתיב בארעא דגשן
 ותהי קריב לי את ובניך ובני בנך וצנך ותורך
 וכל די לך: יא וכלפלתי אתך שם כירעוד חמש
 שנים רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר
 לך: וכלפלתי אתך שם כירעוד חמש שנים רעב
 פן תורש אתה וביתך וכל אשר לך: ואזון יתך
 תמן ארי עוד חמש שנין כפנא דלמא תתמספן
 את ואנש ביתך וכל די לך: יב והנה עיניכם
 ראות ועיני אחי בנגימן כירפי המדבר אליכם:
 והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנגימן כירפי
 המדבר אליכם: והא עיניכון חזן ועיני אחי
 בנגימן ארי כלישנכון אנא ממלל עמכון:
 יג והגדתם לאבי את כל פבדו במצרים ואת
 כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי
 הנה: והגדתם לאבי את כל פבדו במצרים ואת
 כל אשר ראיתם וממהרתם והורדתם את אבי
 הנה: ותחיון ל אבא ית כל יקרי במצרים וית כל
 די חזיתון ותחיון ותחיון ית אבא הכא: יד ויפל
 על צוארי בנגימן אחיו ויבך ובנגימן ככה על
 צואריו: ויפל על צוארי בנגימן אחיו ויבך ובנגימן
 ככה על צואריו: והפל על צוארי בנגימן אחוהי
 ובכא ובנגימן ככא על צוארה: טו וינשק לכל
 אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו:
 וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו

לְדָרֶךְ: וַעֲבָדוּ כֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיֶה לְהוֹן יוֹסֵף
עֲגָלָן עַל מִימֵר פְּרָעָה וַיִּהְיֶה לְהוֹן וַיִּדְרִין לְאַרְחָא:
כֹּן לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת שְׂמֹלֶת וּלְבַנְיָמִן
נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פָּסֶף וְחֲמֵשׁ חֲלָפֶת שְׂמֹלֶת:
לְכֻלָּם נָתַן לְאִישׁ חֲלָפוֹת שְׂמֹלֶת וּלְבַנְיָמִן נָתַן
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פָּסֶף וְחֲמֵשׁ חֲלָפֶת שְׂמֹלֶת: לְכֻלָּהוֹן
יִהְיֶה לְגִבּוֹר אֲצֻטְלוֹן דְּלִבוּשָׂא וּלְבַנְיָמִן יִהְיֶה תִלְתַּת
מָאָה סִלְעִין דְּכֶסֶף וְחֲמֵשׁ אֲצֻטְלוֹן דְּלִבוּשֵׁין:
כֹּן וּלְאֲבִיו שְׁלַח כְּזֹאת עֲשֵׂרָה חֲמֹרִים נְשָׂאִים
מִטּוֹב מִצְרַיִם וְעֵשֶׂר אֶתְנֵת נְשָׂאוֹת בָּר וּלְחֵם
וּמְזֹן לְאֲבִיו לְדָרֶךְ: וּלְאֲבִיו שְׁלַח כְּזֹאת עֲשֵׂרָה
חֲמֹרִים נְשָׂאִים מִטּוֹב מִצְרַיִם וְעֵשֶׂר אֶתְנֵת נְשָׂאוֹת
בָּר וּלְחֵם וּמְזֹן לְאֲבִיו לְדָרֶךְ: וּלְאֲבוּהֵי שְׁלַח כְּזֹאת
עֶסְרָא חֲמֹרִין טְעִינִין מִטּוֹבָא דְּמִצְרַיִם וְעֶסֶר אֶתְנֵן
טְעִינִין עִיבּוֹר וּלְחֵם וַיִּוֹדִין לְאֲבוּהֵי לְאַרְחָא:
כֹּן וַיִּשְׁלַח אֶת־אֲחִיו וַיִּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם אֵל־
תְּרַגְּזוּ בְּדָרֶךְ: וַיִּשְׁלַח אֶת־אֲחִיו וַיִּלְכוּ וַיֹּאמְרוּ
אֲלֵהֶם אֵל־תְּרַגְּזוּ בְּדָרֶךְ: וְשְׁלַח יָת אַחֻזְהֵי וְאַזְלוּ
וַאֲמַר לְהוֹן לֹא תִתְנַצֵּן בְּאַרְחָא: כֹּן וַיַּעֲלוּ
מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:
וַיַּעֲלוּ מִמִּצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם:
וַסְּלִיקוּ מִמִּצְרַיִם וַאֲתוּ לְאַרְעָא דְּכְנַעַן לְוֹת יַעֲקֹב
אֲבוּהוֹן: כֹּן וַיִּגְדּוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי
וְכִי־הוּא מִשָּׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְגַּם לָבוּ כִּי
לֹא־הָאֵמִין לָהֶם: וַיִּגְדּוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי
וְכִי־הוּא מִשָּׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְגַּם לָבוּ כִּי
לֹא־הָאֵמִין לָהֶם: וַתּוֹיֵאוּ לָהֶם לְמִימֵר עוֹד כְּעַן
יוֹסֵף קַיָּם וְאֵרִי הוּא שְׁלִיט בְּכָל אֶרְעָא דְּמִצְרַיִם
וְהוּוּ מִלְּיָא פְּיָגֵן עַל לְבָה אֵרִי לֹא הֵימִין לְהוֹן:
כֹּן וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֶת כְּלִדְבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר
אֲלֵהֶם וַיִּרְא אֶת־הַעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שְׁלַח יוֹסֵף
לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם: וַיִּדְבְּרוּ
אֵלָיו אֶת כְּלִדְבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיִּרְא
אֶת־הַעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שְׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי

רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם: וּמִלִּילוּ עִמָּה יָת כָּל פִּתְגָמֵי
יוֹסֵף דִּי מִלִּיל עִמָּהוֹן וַחֲזָא יָת עֲגָלָתָא דְּשְׁלַח
יוֹסֵף לְמִטְל יָתָה וַשְׂרַת רוּחַ נְבוּאָה לְוֹת יַעֲקֹב
אֲבוּהוֹן:
וַיְבִישׁ כֹּן וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד־יוֹסֵף בְּנֵי חַי
אֲלֵכָה וְאַרְאֵנִי בְּטֶרַם אָמוֹת: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב
עוֹד־יוֹסֵף בְּנֵי חַי אֲלֵכָה וְאַרְאֵנִי בְּטֶרַם אָמוֹת:
וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל סִגִּי לִי חֲדָוָא עַד כְּעַן יוֹסֵף בְּרִי קַיָּם
אֲזִיל וְאַחֲזִינָה עַד לֹא אָמוֹת: א וַיִּפֶּע יִשְׂרָאֵל
וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וַיָּבֵא בְּאַרְהַ שְׁבַע וַיִּזְבַּח זִבְחִים
לְאֱלֹהֵי אָבִיו יַצְחָק: וַיִּפֶּע יִשְׂרָאֵל וְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ
וַיָּבֵא בְּאַרְהַ שְׁבַע וַיִּזְבַּח זִבְחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו
יַצְחָק: וַיִּטַּל יִשְׂרָאֵל וְכָל דִּי לָהּ וַאֲתָא לְבָאָר שְׁבַע
וַיְבַח דְּבַחִין לְאֱלֹהֵהּ אֲבוּהֵי יַצְחָק: ב וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים | לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלְּיָלָה וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב | יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים |
לְיִשְׂרָאֵל בְּמִרְאֵת הַלְּיָלָה וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב | יַעֲקֹב
וַיֹּאמֶר הֲנִנִּי: וַאֲמַר יִי לְיִשְׂרָאֵל כְּחֻזִּי דְּלִילָיָא
וַאֲמַר יַעֲקֹב יַעֲקֹב וַאֲמַר הָא אָנָּא: ג וַיֹּאמֶר אָנֹכִי
הָאֵל אֱלֹהֵי אַבְיָד אֶל־תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה
כִּי־לָגִוּי גְּדוֹל אֲשִׁימְךָ שֵׁם: וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָאֵל
אֱלֹהֵי אַבְיָד אֶל־תִּירָא מִרְדָּה מִצְרַיִמָּה כִּי־לָגִוּי
גְּדוֹל אֲשִׁימְךָ שֵׁם: וַאֲמַר אָנָּא אֵל אֱלֹהָא דְּאֲבוּךָ
לֹא תִדְחַל מִלְּמִיחַת לְמִצְרַיִם אֵרִי לְעַם סִגִּי אֲשׁוּבָךָ
תְּמַן: ד אָנֹכִי אֶרְדַּ עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאָנֹכִי אֶעֱלֶךְ
גַּם־עֲלֶה וַיּוֹסֶף יִשִׁית יְדוֹ עַל־עֵינָיִךְ: אָנֹכִי אֶרְדַּ
עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה וְאָנֹכִי אֶעֱלֶךְ גַּם־עֲלֶה וַיּוֹסֶף יִשִׁית
יְדוֹ עַל־עֵינָיִךְ: אָנָּא אַחֻזְתַּ עִמָּךְ לְמִצְרַיִם וְאַנָּא
אַסְקַנְךָ אַף אַסְקָא וַיּוֹסֶף יִשְׁוִי יְדוּהֵי עַל עֵינָיִךְ:
ה וַיִּקָּם יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׂיהֶם
בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־שְׁלַח פְּרָעָה לְשֵׂאת אֹתוֹ: וַיִּקָּם
יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יַעֲקֹב
אֲבִיהֶם וְאֶת־טַפָּם וְאֶת־נְשֵׂיהֶם בְּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר־

שָׁלַח פְּרָעָה לְשֵׂאת אֹתוֹ: וְקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר
דְּשִׁבְעַ וַיִּטְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת יַעֲקֹב אֲבוֹהוֹן וַיֵּת
טַפְּלֵהוֹן וַיֵּת גְּשִׁיהוֹן בְּעַגְלָתָא דִּי שָׁלַח פְּרָעָה
לְמַטְל יְתָה: וַיִּקְחוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם
אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם יַעֲקֹב
וְכָל־זֶרְעוֹ אִתּוֹ: וַיִּקְחוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־רְכוּשָׁם
אֲשֶׁר רָכְשׁוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם יַעֲקֹב
וְכָל־זֶרְעוֹ אִתּוֹ: וַדְּבָרוּ יְת גִּיתִיהוֹן וַיֵּת קִנְיָהוֹן דִּי
קִנּוּ בְּאֶרְעָא דְכְנָעַן וְאִתּוֹ לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וְכָל
בְּנוֹהֵי עִמָּה: וּבְנָיו וּבְנֵי בְנוֹ אִתּוֹ בְּנֵיתוֹ וּבְנוֹת
בְּנוֹ וְכָל־זֶרְעוֹ הִבִּיא אִתּוֹ מִצְרַיִם: בְּנָיו וּבְנֵי
בְנוֹ אִתּוֹ בְּנֵיתוֹ וּבְנוֹת בְּנוֹ וְכָל־זֶרְעוֹ הִבִּיא אִתּוֹ
מִצְרַיִם: בְּנוֹהֵי וּבְנֵי בְנוֹהֵי עִמָּה בְּנֵיתָה וּבְנֵית
בְּנוֹהֵי וְכָל זֶרְעָה אֲעִיל עִמָּה לְמִצְרַיִם: ס
ח מוֹשִׁי ה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים
מִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנָיו בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן: וְאֵלֶּה
שְׁמוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנָיו
בְּכֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן: וְאֵלֶּיךָ שְׁמֵהַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּעָלוּ
לְמִצְרַיִם יַעֲקֹב וּבְנוֹהֵי בּוֹרְכָא דְיַעֲקֹב רְאוּבֵן:
ט וּבְנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפְלֹא וְחֲצֵרֹן וּכְרֵמִי: וּבְנֵי
רְאוּבֵן חֲנוּךְ וּפְלֹא וְחֲצֵרֹן וּכְרֵמִי: וּבְנֵי רְאוּבֵן
חֲנוּךְ וּפְלֹא וְחֲצֵרֹן וּכְרֵמִי: וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל
וַיְמִין וְאֶהֱד וַיְכִין וְצַחַר וְשָׂאוּל בְּנֵי־הַפְּגַעְנִית:
וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וַיְמִין וְאֶהֱד וַיְכִין וְצַחַר וְשָׂאוּל
בְּנֵי־הַפְּגַעְנִית: וּבְנֵי שְׁמֵעוֹן יְמוּאֵל וַיְמִין וְאֶהֱד
וַיְכִין וְצַחַר וְשָׂאוּל בְּר פְּגַעְנִיתָא: יא וּבְנֵי לֵוִי
גֵרְשׁוֹן קַהַת וּמֵרָרִי: וּבְנֵי לֵוִי גֵרְשׁוֹן קַהַת וּמֵרָרִי:
וּבְנֵי לֵוִי גֵרְשׁוֹן קַהַת וּמֵרָרִי: יב וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר
וְאוּגֵן וְשִׁלָּה וּפְרָץ וְזָרַח וְיִמָּת עֵר וְאוּגֵן בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן וַיְהִיו בְּנֵי־פְרָץ חֲצֵרֹן וְחֵמּוּל: וּבְנֵי יְהוּדָה
עֵר וְאוּגֵן וְשִׁלָּה וּפְרָץ וְזָרַח וְיִמָּת עֵר וְאוּגֵן בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן וַיְהִיו בְּנֵי־פְרָץ חֲצֵרֹן וְחֵמּוּל: וּבְנֵי יְהוּדָה עֵר
וְאוּגֵן וְשִׁלָּה וּפְרָץ וְזָרַח וְיִמָּת עֵר וְאוּגֵן בְּאֶרְעָא
דְּכְנָעַן וַהֲווּ בְנֵי פְרָץ חֲצֵרֹן וְחֵמּוּל: יג וּבְנֵי

יִשְׂשַׁכָּר תּוֹלַע וּפְנֹה וַיּוֹב וְשִׁמְרוֹן: וּבְנֵי יִשְׂשַׁכָּר
תּוֹלַע וּפְנֹה וַיּוֹב וְשִׁמְרוֹן: יד וּבְנֵי יִשְׂשַׁכָּר תּוֹלַע וּפְנֹה
וַיּוֹב וְשִׁמְרוֹן: יו וּבְנֵי זְבֻלוֹן סֹרַד וְאֵלֹן וַיְחִלְאֵל:
וּבְנֵי זְבֻלוֹן סֹרַד וְאֵלֹן וַיְחִלְאֵל: יז וּבְנֵי זְבֻלוֹן סֹרַד
וְאֵלֹן וַיְחִלְאֵל: יח אֵלֶּה א בְּנֵי לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה
לְיַעֲקֹב בְּפָדֵן אַרְם וְאִתּוֹ דִּינָה בְּתוֹ כְּל־נִפְשׁ בְּנָיו
וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ: אֵלֶּה א בְּנֵי לֵאָה אֲשֶׁר
יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּפָדֵן אַרְם וְאִתּוֹ דִּינָה בְּתוֹ כְּל־נִפְשׁ
בְּנָיו וּבְנוֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ: אֵלֶּיךָ בְּנֵי לֵאָה
דִּילִידַת לְיַעֲקֹב בְּפָדֵן אַרְם וַיֵּת דִּינָה בְּרַתָּה כָּל
נִפְשׁ בְּנוֹהֵי וּבְנֵיתָה תְּלִיזִין וְתִלַּת: יט וּבְנֵי גַד צְפִוִּין
וְחִגִּי שׁוּגִי וְאַצְבֵּן עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי: וּבְנֵי גַד
צְפִוִּין וְחִגִּי שׁוּגִי וְאַצְבֵּן עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי: וּבְנֵי
גַד צְפִוִּין וְחִגִּי שׁוּגִי וְאַצְבֵּן עָרִי וְאַרְוֵדִי וְאַרְאֵלִי:
כ וּבְנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיִּשְׁוֶה וַיִּשְׁוֶה וַיִּשְׁוֶה וּבְרִיעָה וְשִׁרַח
אֲחֵתָם וּבְנֵי בְרִיעָה חֲבֵר וּמִלְכִיאֵל: וּבְנֵי אֲשֶׁר
יִמְנָה וַיִּשְׁוֶה וַיִּשְׁוֶה וַיִּשְׁוֶה וּבְרִיעָה וְשִׁרַח אֲחֵתָם וּבְנֵי
בְרִיעָה חֲבֵר וּמִלְכִיאֵל: יא וּבְנֵי אֲשֶׁר יִמְנָה וַיִּשְׁוֶה
וַיִּשְׁוֶה וּבְרִיעָה וְשִׁרַח אֲחֵתָהוֹן וּבְנֵי בְרִיעָה חֲבֵר
וּמִלְכִיאֵל: יב אֵלֶּה בְּנֵי זְלָפָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבֵן
לְלֵאָה בְּתוֹ וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
נִפְשׁ: אֵלֶּה בְּנֵי זְלָפָה אֲשֶׁר־נָתַן לָבֵן לְלֵאָה בְּתוֹ
וַתֵּלֶד אֶת־אֵלֶּה לְיַעֲקֹב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נִפְשׁ: אֵלֶּיךָ בְּנֵי
זְלָפָה דִּי־הֵב לָבֵן לְלֵאָה בְּרַתָּה וַיִּלִּידַת יְת אֵלֶּיךָ
לְיַעֲקֹב שֵׁית עֶשְׂרִי נִפְשָׁא: יג בְּנֵי רַחֵל אִשְׁת
יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנִימֵן: בְּנֵי רַחֵל אִשְׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף
וּבְנִימֵן: בְּנֵי רַחֵל אִשְׁת יַעֲקֹב יוֹסֵף וּבְנִימֵן:
יד וַיּוֹלֵד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יָלְדָה־לוֹ
אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִי פְרַע כְּהֵן אֵן אֶת־מְנַשֶּׁה
וְאֶת־אֶפְרַיִם: וַיּוֹלֵד לְיוֹסֵף בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר
יָלְדָה־לוֹ אֶסְנַת בַּת־פּוֹטִי פְרַע כְּהֵן אֵן אֶת־מְנַשֶּׁה
וְאֶת־אֶפְרַיִם: וְאֶת־יְלִידוֹ לְיוֹסֵף בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם
דִּילִידַת לָהּ אֶסְנַת בַּת פּוֹטִי פְרַע רַבָּא דְּאוּן יְת
מְנַשֶּׁה וַיֵּת אֶפְרַיִם: טו וּבְנֵי בְנִימֵן בְּלַע וּבְכֹר

28 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מִרְפַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת־יִשְׂרָאֵל
 אָבִיו גְּשֻׁנָּה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרָיו וַיִּבְכֶּה
 עַל־צוּאָרָיו עוֹד: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף מִרְפַּבְתּוֹ וַיַּעַל
 לְקִרְאֵת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גְּשֻׁנָּה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל
 עַל־צוּאָרָיו וַיִּבְכֶּה עַל־צוּאָרָיו עוֹד: וְטָקִים יוֹסֵף
 רַתְכוּוּהִי וּסְלִיק לְקַדְמוֹת יִשְׂרָאֵל אָבִוּהִי לְגִשְׁן
 וְאֶתְגָּלִי לֵה וַיִּפֹּל עַל צוּרָה וּבְכָא עַל צוּרָה עוֹד:
 5 וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אֲמוֹתָהּ הַפַּעַם אַחֲרָי
 רְאוֹתִי אֶת־פְּנֵיךָ כִּי עוֹדֶךָ חַי: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל
 אֶל־יוֹסֵף אֲמוֹתָהּ הַפַּעַם אַחֲרָי רְאוֹתִי אֶת־פְּנֵיךָ כִּי
 עוֹדֶךָ חַי: וַאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף אֵלֶּי אָנָּה מֵיַת
 זְמַנָּה הִדָּא מְנַחֵם אָנָּה בְּתַר דְּחֻזִּיתִי יַת אֶפְיָךְ אָרִי
 עַד כַּעַן אֶת קַמִּים: 6 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָחִיו
 וְאֶל־בְּרִית אָבִיו אֲעֲלֶה וְאֶגִּידָה לְפָרְעָה וְאֶמְרָה
 אֵלָיו אַחִי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן בָּאוּ
 אֵלָי: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָחִיו וְאֶל־בְּרִית אָבִיו אֲעֲלֶה
 וְאֶגִּידָה לְפָרְעָה וְאֶמְרָה אֵלָיו אַחִי וּבֵית־אָבִי אֲשֶׁר
 בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן בָּאוּ אֵלָי: וַאֲמַר יוֹסֵף לְאָחִוּהִי וּלְבֵית
 אָבִוּהִי אָסֶק וְאֶחֱוִי לְפָרְעָה וְאִמַּר לֵה אַחִי וּבֵית
 אָבִי דִּי בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עֲלוּ לְוָתִי: 7 וְהָאֲנָשִׁים
 רָעִי צֵאוּ כִּי־אֲנָשִׁי מִקְּנָה הָיוּ וְצֵאוּנֶם וּבְקָרָם
 וְכֹל־אֲשֶׁר לָהֶם הֵבִיאוּ: וְהָאֲנָשִׁים רָעִי צֵאוּ
 כִּי־אֲנָשִׁי מִקְּנָה הָיוּ וְצֵאוּנֶם וּבְקָרָם וְכֹל־אֲשֶׁר לָהֶם
 הֵבִיאוּ: וּגְבָרִיא רָעִי עָנָה אָרִי גְבָרִי מְרִי גִיתִי הָיוּ
 וְעִנְהוֹן וְתוֹרְהוֹן וְכֹל דִּי לְהוֹן אֶתִּיאוּ: 8 וְהָיָה
 כִּי־יִקְרָא לָכֶם פָּרְעָה וְאֶמַּר מַה־מַּעֲשִׂיכֶם: וְהָיָה
 כִּי־יִקְרָא לָכֶם פָּרְעָה וְאֶמַּר מַה־מַּעֲשִׂיכֶם: וַיְהִי
 אָרִי יִקְרִי לְכוּן פָּרְעָה וַיִּימַר מַה עוֹבְדֵיכוֹן:
 9 וְאֶמְרָתֶם אֲנָשִׁי מִקְּנָה הָיוּ עֹבְדֵיךָ מִנְּעוּרֵינוּ
 וְעַד־עַתָּה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ כַּעֲבוּר תִּשְׁבּוּ
 בְּאֶרֶץ גִּשְׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כַּלְרַעָה צֵאוּ:
 וְאֶמְרָתֶם אֲנָשִׁי מִקְּנָה הָיוּ עֹבְדֵיךָ מִנְּעוּרֵינוּ וְעַד־
 עַתָּה גַם־אֲנַחְנוּ גַם־אֲבֹתֵינוּ כַּעֲבוּר תִּשְׁבּוּ בְּאֶרֶץ
 גִּשְׁן כִּי־תוֹעֲבַת מִצְרַיִם כַּלְרַעָה צֵאוּ: וְתִמְרוּן

וְאֲשָׁבֵל גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִי וְרֹאשׁ מַפִּים וְחַפִּים
 וְאַרְדֵּי: וּבְנֵי בְנִימָן בַּלַּע וְכֹכַר וְאֲשָׁבֵל גְּרָא וְנַעֲמָן
 אַחִי וְרֹאשׁ מַפִּים וְחַפִּים וְאַרְדֵּי: וּבְנֵי בְנִימָן בַּלַּע
 וְכֹכַר וְאֲשָׁבֵל גְּרָא וְנַעֲמָן אַחִי וְרֹאשׁ מַפִּים וְחַפִּים
 וְאַרְדֵּי: כִּי אֱלֹהֵי בְנֵי רַחֵל אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב
 כָּל־נַפְשׁ אַרְבַּעַה עֶשֶׂר: אֱלֹהֵי בְנֵי רַחֵל אֲשֶׁר יָלְדָה
 לְיַעֲקֹב כָּל־נַפְשׁ אַרְבַּעַה עֶשֶׂר: אֱלֵינ בְּנֵי רַחֵל
 דְּאֶתְיִלְדוּ לְיַעֲקֹב כָּל נַפְשָׁא אַרְבַּעַה עֶשֶׂר:
 כִּי וּבְנֵי־דָן חֲשִׁים: וּבְנֵי־דָן חֲשִׁים: וּבְנֵי דָן חֲשִׁים:
 כִּי וּבְנֵי נַפְתָּלִי יַחְצָאֵל וּגּוֹנִי וַיִּצֵר וְשָׁלֵם: וּבְנֵי
 נַפְתָּלִי יַחְצָאֵל וּגּוֹנִי וַיִּצֵר וְשָׁלֵם: וּבְנֵי נַפְתָּלִי
 יַחְצָאֵל וּגּוֹנִי וַיִּצֵר וְשָׁלֵם: כִּי אֱלֹהֵי בְנֵי בְלָהָה
 אֲשֶׁר־נָתַן לָבֶן לְרַחֵל בְּתוּ וְתַלְדָה אֶת־אֱלֹהֵהּ
 לְיַעֲקֹב כָּל־נַפְשׁ שִׁבְעָה: אֱלֹהֵי בְנֵי בְלָהָה אֲשֶׁר־
 נָתַן לָבֶן לְרַחֵל בְּתוּ וְתַלְדָה אֶת־אֱלֹהֵהּ לְיַעֲקֹב
 כָּל־נַפְשׁ שִׁבְעָה: אֱלֵינ בְּנֵי בְלָהָה דִּיהַב לָבֶן לְרַחֵל
 בְּרַתָּה וּיְלִידַת יַת אֱלֵינ לְיַעֲקֹב כָּל נַפְשָׁא שִׁבְעָה:
 10 כָּל־הַנַּפְשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיִמָּה יִצְאִי יִרְכּוּ
 מִלְכָּד גִּשְׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־נַפְשׁ שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ:
 כָּל־הַנַּפְשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיִמָּה יִצְאִי יִרְכּוּ
 מִלְכָּד גִּשְׁי בְנֵי־יַעֲקֹב כָּל־נַפְשׁ שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ: כָּל
 נַפְשָׁא דְעֵלָא לְיַעֲקֹב לְמִצְרַיִם נַפְקִי יִרְכַּה בַּר מְנָשִׁי
 בְנֵי יַעֲקֹב כָּל נַפְשָׁתָא שְׁתִּין וְשִׁית: 11 וּבְנֵי יוֹסֵף
 אֲשֶׁר־יָלְדוּ לּוֹ בְּמִצְרַיִם נַפְשׁ שְׁנַיִם כָּל־הַנַּפְשׁ
 לְבֵית־יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה שִׁבְעִים: וּבְנֵי יוֹסֵף
 אֲשֶׁר־יָלְדוּ לּוֹ בְּמִצְרַיִם נַפְשׁ שְׁנַיִם כָּל־הַנַּפְשׁ לְבֵית־
 יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה שִׁבְעִים: וּבְנֵי יוֹסֵף דִּי
 אֶתְיִלְדוּ לֵה בְּמִצְרַיִם נַפְשָׁתָא תְרִין כָּל נַפְשָׁתָא
 לְבֵית יַעֲקֹב דְעֵלּוּ לְמִצְרַיִם שִׁבְעִין: 12
 שִׁישׁ 13 וְאֶת־יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף
 לְהוֹרֹת שְׁלַח לְפָנָיו גְּשֻׁנָּה וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִּשְׁן: וְאֶת־
 יְהוּדָה שְׁלַח לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גְּשֻׁנָּה
 וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה גִּשְׁן: וַיֵּת יְהוּדָה שְׁלַח קְדַמוּהִי לְוֹת
 יוֹסֵף לְפָנָהּ קְדַמוּהִי לְגִשְׁן וְאֶתּוֹ לְאֶרְעָא דְגִשְׁן:

גברי מרי גימי הוו עבדיך מעולמנא ועד כען אף אנחנא אף אבהתנא בדיל די תיתבון בארעא דגשן ארי מרחקין מצראי כל רעי ענא: א ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנכם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן: ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנכם ובקרם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן: ואתא יוסף וחי לפרעה ואמר אבא ואחי וענהו ותרהוון וכל די להוון אתו מארעא דכנען וקא אנון בארעא דגשן: ב ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים לפני פרעה: ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה: ומקצת מן אחוהי דבר חמשא גברין ואקימנון קדם פרעה: ג ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו: ויאמר פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו: ואמר פרעה לא אחוהי מה עובדיכון ואמרו לפרעה רעי ענא עבדיך אף אנחנא אף אבהתנא: ד ויאמרו אל פרעה לגור בארץ פאנו פיאין מרעה לצאן אשר לעבדיך פירכבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבונו בארץ גשן: ויאמרו אל פרעה לגור בארץ פאנו פיאין מרעה לצאן אשר לעבדיך פירכבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבונו בארץ גשן: ואמרו לנת פרעה לאתותבא בארעא אתינא ארי לית רעיא לענא די לעבדיך ארי חקיף כפנא בארעא דכנען וכען יתבון כען עבדיך בארעא דגשן: ה ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחידך באו אליך: ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחידך באו אליך: ואמר פרעה ליוסף למימר אבנד ואחידך אתו לנתך: ו ארץ מצרים לפניך הוא כמיטב הארץ הושב את אביך ואת אחידך ישבו בארץ גשן

ואסידעת וישבם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשירלי: ארץ מצרים לפניך הוא כמיטב הארץ הושב את אביך ואת אחידך ישבו בארץ גשן ואסידעת וישבם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשירלי: ארעא דמצרים קדמד היא בדשפיר בארעא אותיב ית אבנד ונת אחיד יתבון בארעא דגשן ואם ידעת ואית כהון גברין דחילא ותמננון רבגי גימי על די לי: ז ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה: ויבא יוסף את יעקב אביו ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את פרעה: ואיתי יוסף ית יעקב אבוהי ואקימנה קדם פרעה וברך יעקב ית פרעה: ח ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייד: ויאמר פרעה אל פרעה ימי שני שלישי ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם: ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני שלישי ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם: ואמר יעקב לפרעה יומי שני תתבתי מאה ותלתין שנין ועירין ובישין הוו יומי שני חיי ולא אך ביקו ית יומי שני חיי אבהתי ביומי תתבתי הון: י ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה: ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני פרעה: וברך יעקב ית פרעה ונפק מן קדם פרעה:

שכניי א ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים כמיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה: ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים כמיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה: ואותיב יוסף ית אבוהי ונת

אחיה ויהב להון אחסנא בארעא דמצרים
בדשפיר בארעא בארעא דרעמסס כמא די פקיד
פרעה: י ויכלפל יוסף את־אביו ואת־אחיו
ואת כל־בית אביו לחם לפי הטף: ויכלפל
יוסף את־אביו ואת־אחיו ואת כל־בית אביו
לחם לפי הטף: וזן יוסף ית אבוייה ונת אחיה
וית כל בית אבוייה לחמא לפום טפלא: י וילחם
אין בכל־הארץ פייכבד הרעב מאד ותלה
ארץ מצרים וארץ פנען מפני הרעב: וילחם
אין בכל־הארץ פייכבד הרעב מאד ותלה ארץ
מצרים וארץ פנען מפני הרעב: ולחמא לית
בכל ארעא ארי תקיף פפנא לחדא ואשפלהי
עמא דארעא דמצרים ועמא דארעא דכנען מן
קדם פפנא: י וילקט יוסף את־כל־הכסף
הנמצא בארץ־מצרים ובארץ פנען בשבך
אשר־הם שברים ויבא יוסף את־הכסף ביתה
פרעה: וילקט יוסף את־כל־הכסף הנמצא
בארץ־מצרים ובארץ פנען בשבך אשר־הם
שברים ויבא יוסף את־הכסף ביתה פרעה:
ולקיט יוסף ית כל כסף דאשתכח בארעא
דמצרים ובארעא דכנען בעיבורא די אנון זבנין
ואיתי יוסף ית כסף לבית פרעה: י ויתם
הכסף מארץ מצרים ומארץ פנען ויבאו
כל־מצרים אל־יוסף לאמר הבה־לנו לחם
ולמה נמות נגיד כי אפס כסף: ויתם הכסף
מארץ מצרים ומארץ פנען ויבאו כל־מצרים
אל־יוסף לאמר הבה־לנו לחם ולמה נמות נגיד
כי אפס כסף: ושלם כסף מארעא דמצרים
ומארעא דכנען ואתו כל מצראי לות יוסף
למימר הב לנא לחמא ולמה נמות לקבלך ארי
שלם כסף: י ויאמר יוסף הכו מקניכם
ואתנה לכם במקניכם אם־אפס כסף: ויאמר
יוסף הכו מקניכם ואתנה לכם במקניכם אם־אפס
כסף: ואמר יוסף הכו גיטיכון ואתן לכון

בגיטיכון אם שלם כסף: י ויבאו את־
מקניהם אל־יוסף ויתן להם יוסף לחם
בפוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר
ובחמרים וינהלם בלחם בכל־מקניהם בשנה
ההוא: ויבאו את־מקניהם אל־יוסף ויתן להם
יוסף לחם בפוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר
ובחמרים וינהלם בלחם בכל־מקניהם בשנה
ההוא: ואיתי ית גיטיהון לות יוסף ויהב להון
יוסף לחמא בסוסותא ובגיטי ענא ובגיטי תורין
ובחמרין וזנון בלחמא בכל גיטיהון בשתא
ההיא: י ותתם השנה ההוא ויבאו אליו
בשנה השנית ויאמרו לו לא־נכחד מאדני כי
אם־תם הכסף ומקנה הבהמה אל־אדני לא
נשאר לפני אדני בלתי אם־גוינתנו ואדמתנו:
ותתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית
ויאמרו לו לא־נכחד מאדני כי אם־תם הכסף
ומקנה הבהמה אל־אדני לא נשאר לפני אדני
בלתי אם־גוינתנו ואדמתנו: ושלמת שתא ההיא
ואתו לותה בשתא תניתא ואמרו לה לא נכסי מן
רבוני אלהין שלם כסף וגיתי בעידא לות
רבוני לא אשתאר קדם רבוני אלהין גוינתא
וארענא: י למה נמות לעיניך גם־אנחנו גם־
אדמתנו קנה־אתנו ואת־אדמתנו בלחם ונהיה
אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן־זרע ונחיה
ולא נמות והאדמה לא תשם: למה נמות
לעיניך גם־אנחנו גם־אדמתנו קנה־אתנו ואת־
אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים
לפרעה ותן־זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא
תשם: למה נמות לעיניך אף אנחנו אף ארענא
קני נתנא וית ארענא בלחמא ונהי אנחנו
וארענא עבדין לפרעה והב בר זרעא וגיטי ולא
נמות וארעא לא תבור: י ויקן יוסף את־כל־
אדמת מצרים לפרעה פיימכרו מצרים איש
שדהו פייחוק עליהם הרעב ותהי הארץ

לְפָרְעָה: וַיִּקַּח יוֹסֵף אֶת־כַּלְבֵּי־אֲדָמָת מִצְרַיִם לְפָרְעָה
כִּי־מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי־חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעַב
וַתְּחִי הָאָרֶץ לְפָרְעָה: וַקָּנָה יוֹסֵף יֵת כָּל אֲרָעָא
דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה אַרְי זַבִּינוּ מִצְרַיִם גְּבַר חֲקֵלָה
אַרְי תְּקִיף עֲלֵיהוֹן כַּפְנָא וְהוֹת אֲרָעָא לְפָרְעָה:
כֹּא וְאֶת־הָעָם הָעֵבֶר אֹתוֹ לְעֵרִים מִקְצֵה גְבוּל־
מִצְרַיִם וְעַד־קֶצֶהוּ: וְאֶת־הָעָם הָעֵבֶר אֹתוֹ
לְעֵרִים מִקְצֵה גְבוּל־מִצְרַיִם וְעַד־קֶצֶהוּ: וַיֵּת עֲמָא
אֲעַבַר יֵתָה מִקְרִי לְקִרִי מִסִּיפֵי תַחֲסוּם מִצְרַיִם וְעַד
סוּפָה: כֹּכ רַק אֲדָמָת הַכְּהֻנִּים לֹא קָנָה כִּי חֹק
לְכַהֲנִים מֵאֵת פְּרַעְיָה וְאָכְלוּ אֶת־חֲקֵם אֲשֶׁר
נָתַן לָהֶם פְּרַעְיָה עַל־פְּנֵי לֹא מָכְרוּ אֶת־
אֲדָמָתָם: רַק אֲדָמָת הַכְּהֻנִּים לֹא קָנָה כִּי חֹק
לְכַהֲנִים מֵאֵת פְּרַעְיָה וְאָכְלוּ אֶת־חֲקֵם אֲשֶׁר נָתַן
לָהֶם פְּרַעְיָה עַל־פְּנֵי לֹא מָכְרוּ אֶת־אֲדָמָתָם: לְחֹד
אֲרָעָא דְכַמְרִיא לֹא זַבִּין אַרְי חֲלָקָא לְכַמְרִיא מְלוֹת
פְּרַעְיָה וְאָכְלִין יֵת חֲלָקֵהוֹן דִּיהַב לְהוֹן פְּרַעְיָה עַל
כֹּן לֹא זַבִּינוּ יֵת אֲרָעָהוֹן: כֹּכ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־
הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם וְאֶת־אֲדָמָתְכֶם
לְפָרְעָה הֵאֱלֵכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת־הָאֲדָמָה:
וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־הָעָם הֵן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם
וְאֶת־אֲדָמָתְכֶם לְפָרְעָה הֵאֱלֵכֶם זֶרַע וּזְרַעְתֶּם אֶת־
הָאֲדָמָה: וַאֲמַר יוֹסֵף לְעֲמָא הָא זַבִּנִּית יֵתְכוֹן יוֹמָא
דִּין וַיֵּת אֲרָעָכוֹן לְפָרְעָה הָא לְכוֹן כֹּר זֶרַעָא
וַתְזַרְעוּן יֵת אֲרָעָא: כֹּכ וְהָיָה בְּתַבּוּאָת וּנְתַתֶּם
חֲמִישִׁית לְפָרְעָה וְאַרְבַּע הִידָת יֵהִיָּה לְכֶם

לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וְלֹאֲכַלְכֶם וְלֹאֲשֶׁר בְּבִתְיֹכֶם
וְלֹאֲכַל לְטַפְכֶם: וְהָיָה בְּתַבּוּאָת וּנְתַתֶּם חֲמִישִׁית
לְפָרְעָה וְאַרְבַּע הִידָת יֵהִיָּה לְכֶם לְזֶרַע הַשָּׂדֶה
וְלֹאֲכַלְכֶם וְלֹאֲשֶׁר בְּבִתְיֹכֶם וְלֹאֲכַל לְטַפְכֶם: וַיְהִי
בְּאֲעוּלֵי עֲלֵלְתָא וַתַּתְּנוּן חַד מִן חֲמִישָׁא לְפָרְעָה
וְאַרְבַּע חֲלָקִין יֵהָא לְכוֹן לְכוֹר זֶרַע חֲקֵלָא
וְלִמְיַכְלוֹן וְלֶאֱנַשׁ בְּבִתְיֹכוֹן וְלִמְיַכְלוֹ לְטַפְלֵכוֹן:
מִפְּסוּר כֹּה וַיֹּאמְרוּ הַחֲיִיתָנוּ נִמְצָא־חֹן בְּעֵינֵי אַדְנִי
וְהֵינּוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה: וַיֹּאמְרוּ הַחֲיִיתָנוּ נִמְצָא־חֹן
בְּעֵינֵי אַדְנִי וְהֵינּוּ עֲבָדִים לְפָרְעָה: וַאֲמַרוּ
קִימְתָנָא נִשְׁפַח בְּחִמִּין בְּעֵינֵי רַבּוּנֵי וַיְהִי עֲבָדִין
לְפָרְעָה: כֹּכ וַיִּשָּׂם אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם
הַזֶּה עַל־אֲדָמָת מִצְרַיִם לְפָרְעָה לְחֹמֶשׁ רַק
אֲדָמָת הַכְּהֻנִּים לְבָדִם לֹא הָיְתָה לְפָרְעָה: וַיִּשָּׂם
אֹתָהּ יוֹסֵף לְחֹק עַד־הַיּוֹם הַזֶּה עַל־אֲדָמָת מִצְרַיִם
לְפָרְעָה לְחֹמֶשׁ רַק אֲדָמָת הַכְּהֻנִּים לְבָדִם לֹא
הָיְתָה לְפָרְעָה: וְשׁוּי יֵתָה יוֹסֵף לְגִזְרָא עַד יוֹמָא
הַדִּין עַל אֲרָעָא דְמִצְרַיִם דִּיהוֹן יֵהֲבִין חַד מִן
חֲמִישָׁא לְפָרְעָה לְחֹד אֲרָעָא דְכַמְרִיא בְּלַחֲוֵדִיהוֹן
לֹא הָוֹת לְפָרְעָה: כֹּכ וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאחָזְזוּ כֹה וַיִּפְרוּ וַיִּרְבּוּ מְאֹד: וַיֵּשֶׁב
יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן וַיֵּאחָזְזוּ כֹה וַיִּפְרוּ
וַיִּרְבּוּ מְאֹד: וַיִּתִּיב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶעָא דְמִצְרַיִם
בְּאֶרֶעָא דְגֹשֶׁן וַאֲחִסִּינוּ כֹה וּנְפִישׁוּ וּסְגִיאוּ
לְחַדָּא:

ק"ו פסוקים יהללא"ל סימן.

הפמרה לפרשת ויגש ביחוקאל פרק לו

לו וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: ^א וְאֵתָה בְּנֵי־אָדָם קַח־לָךְ עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לַיהוָה וּלְכַנְּי
יִשְׂרָאֵל חֲבָרְיוּ וּלְקַח עֵץ אֶחָד וּכְתֹב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבָרְיוּ: ^ב וְקָרַב
אֹתָם אֶחָד אֶל־אֶחָד לָךְ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאַחֲדִים בְּיַדְךָ: ^ג וּכְאֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ בְּנֵי עַמֶּךָ לֵאמֹר
הֲלוֹא־תִגִּיד לָנוּ מַה־אֱלֹהֵי לָךְ: ^ד דַּבֵּר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אַדְנִי יְהוָה הִנֵּה אֲנִי לֹקֵחַ אֶת־עֵץ יוֹסֵף
אֲשֶׁר בְּיַד־אֶפְרַיִם וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל חֲבָרְיוּ וְנִתְתִי אוֹתָם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוָה וְעִשִׂיתֶם לְעֵץ אֶחָד

והיו אחד בידי: כ והיו העצים אשר־תכתב עליהם בידך לעיניהם: כ ודבר אליהם כה־אמר
ארני יהוה הגה אני לקח את־בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו־שם וקבצתי אתם מסביב
והבאתי אותם אל־אדמתם: כ ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ בְּהָרֵי יִשְׂרָאֵל וּמִלֶּךְ אֶחָד יִהְיֶה
לְכֻלָּם לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה־עוֹד לְשָׁנֵי גוֹיִם וְלֹא יִחַצּוּ עוֹד לְשָׁנֵי מַמְלָכוֹת עוֹד: כ וְלֹא יִשְׁמְאוּ עוֹד
בְּגִלּוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵיתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָהֶם
וּמְהֵרָתִי אֹתָם וְהִיוּ־לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם לֵאלֹהִים: כ וְעַבְדִּי דָוִד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם וְרוּעָה אֶחָד
יִהְיֶה לְכֻלָּם וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וְחֻקוֹתַי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אֹתָם: כ וַיָּשָׁבוּ עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְעַבְדִּי
לְיַעֲקֹב אֲשֶׁר יָשְׁבוּ־בָהּ אֲבוֹתֵיכֶם וַיָּשָׁבוּ עָלֶיהָ הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וּבְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם וְדוֹד עַבְדִּי
נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם: כ וּכְרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם יִהְיֶה אֹתָם וְנָתַתִּים וְהִרְבִּיתִי אֹתָם
וְנָתַתִּי אֶת־מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם: כ וְהָיָה מִשְׁכְּנִי עֲלֵיהֶם וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהָמָּה יִהְיוּ־לִי
לְעָם: כ וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדָּשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם:

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האדחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי" ע"ה דייטש
